

ใบหน้าบุคคลบนไฟ : อีกหนึ่งร่องรอยอารยธรรมฝรั่งเศส

สัญญาชัย สุลักษณะานนท์*

ไฟนับเป็นการละเล่นหย่อนใจซึ่งมีมาช้านาน และเล่นแพร่หลายมากเนื่องจากช่วยสร้างความเพลิดเพลินอย่างดีเลิศ อย่างไรก็ตามต้นกำเนิดอันแท้จริงยังไม่อาจระบุได้ชัดเจน เกี่ยวกับเรื่องนี้ปรากฏว่ามีผู้พยายามศึกษาค้นคว้าหาที่มาที่ไปมากมายและพยายามตั้งสมมุติฐานต่าง ๆ นานา ตามความน่าจะเป็นโดยอ้างอิงหลักฐานบางประการเท่าที่สรรหามาสนับสนุนความคิดได้ บ้างก็อธิบายว่าเริ่มต้นในดินแดนแห่งอารยธรรมอันยิ่งใหญ่ เช่น อียิปต์ อาหรับ อินเดีย จีน ฯลฯ บ้างก็เสนอความคิดเห็นว่าไฟถือกำเนิดในดินแดนยุโรป กระนั้นความเชื่อที่แพร่หลายมากที่สุดก็คือไฟมีที่มาจากดินแดนตะวันออก คาดว่าชาวอาหรับน่าจะนำไปเผยแพร่ยังทวีปยุโรปราวคริสต์ศตวรรษที่ ๗-๑๐ โดยผ่านเข้าทางอิตาลีก่อนที่จะแพร่หลายไปสู่หลาย ๆ ประเทศในยุโรปตะวันตก จากนั้นจึงเดินทางจากภาคพื้นทวีปฝั่งประเทศฝรั่งเศสข้ามทะเลไปยังเกาะอังกฤษในภายหลังและได้พัฒนารูปแบบไปอย่างมากก่อนที่จะปรากฏให้เห็นอย่างเช่นในปัจจุบัน

ไฟหนึ่งสำหรับมีรูปแบบการเล่นหลายหลากแล้วแต่จะคิดสร้างสรรค์ตั้งกฎเกณฑ์ การเล่นไฟถือเป็นสิ่งต้องห้าม นับเป็นการพนันประเภทหนึ่ง ยามรวบรวมกองไฟที่แจกมาไว้บนมือ เขียนพนัน

หรือขาไฟทั้งหลายมักต้องลุ้นระทึกกับ “ดอก” “สี” “ขอบ” “หัวกลม” “หัวเหลี่ยม” ฯลฯ ตามแต่จะเรียกขานตามความถนัด ความจริงแล้ว “ดอก” และ “สี” ก็คือสิ่งเดียวกัน เรียกกันในหลายแห่งว่า สีสี หากพิจารณากันตามความเป็นจริงที่ปรากฏ ก็จะมีเพียงสองสีเท่านั้น (สีแดงและสีดำ) แต่ที่เป็นจำนวนสี่คือสัญลักษณ์ (ไฟดำ หัวใจ ข้าวหลามตัด และดอกจิก) ถ้าสังเกตดี ๆ จะเห็นว่าสัญลักษณ์ทั้งสี่ปรากฏบนอาคารของไฟรูปหน้าทุกใบ การใช้สีหรือสัญลักษณ์ทั้งสี่มีที่มาจากไหน ยังไม่มีคำตอบแน่ชัด นอกจากข้อสมมุติฐานบางประการ ตอนแรกสีแดงมีค่ามากกว่าสีดำ ต่อมาค่าของสีได้สลับเปลี่ยนไป ปัจจุบันเรียงลำดับเป็นไฟดำมีค่ามากที่สุด ตามด้วยหัวใจ ข้าวหลามตัด และดอกจิกตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การสลับสีแบบนี้ก็ทำให้เกิดความสมดุล ไม่มีสีไหนได้เปรียบหรือเสียเปรียบไปกว่ากัน แม้ว่าสีดำจะแข็งแกร่งหรือมีค่ามากที่สุด แต่ก็อ่อนแอหรือมีค่าน้อยที่สุดด้วยในเวลาเดียวกัน ส่วนสีแดงถึงแม้ไม่ชนะหรือมีค่าสูงสุด แต่ก็ไม่แพ้สุดหรือปิดท้ายขบวน สัญลักษณ์ทั้งสี่ไม่ได้เป็นสากลหรือใช้เหมือนกันทั่วไปหมด ไฟสเปนกำหนดสัญลักษณ์เป็นถ้วย ดาบ เงินตรา และไม่เท่า คาดกันว่าน่าจะมาจากสัญลักษณ์แทนชนชั้นทางสังคม ถ้วยเป็นภาพของ

* รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จอกที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาคริสต์หรือ แทนกลุ่มนักบวช ดาบเป็นเครื่องหมายแทนเหล่าขุนนาง เงินตราเป็นตัวแทนของเหล่าพ่อค้า วาณิช ส่วนไม้เท้าเป็นเครื่องมือของเหล่าชนชั้นกรรมกร ไฟเยอร์มันใช้สัญลักษณ์แตกต่างออกไป เป็นใบไม้ หัวใจ ลูกโอ๊ก และลูกกระพรวน ฝรั่งเศสใช้เป็นดอก หัวใจ ข้าวหลามตัด และดอกจิก ส่วนอังกฤษใช้สัญลักษณ์แบบเดียวกัน แต่เรียกแตกต่างออกไปเป็นดอก หัวใจ เพชร และไม้เท้า มีคำอธิบายที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเลือกใช้สัญลักษณ์ที่น่าจะเกี่ยวพันกับการรบทัพจับศึก เพราะไฟก็เปรียบเสมือน “การต่อสู้” ประเภทหนึ่ง ฉะนั้นการออกไปสมรภูมิจำเป็นต้องอาศัยอาวุธ (ดอก-โพดำ) ความกล้าหาญ (หัวใจ) เครื่องป้องกันตัว (โล่-ข้าวหลามตัด) และใบไม้ใบหญ้าสำหรับม้าศึก (ดอกจิก) ในการทำสงครามนั้นเสบียงอาหารมีความสำคัญมากเพียงไรต่อเหล่าทหารกล้าหญ้าฟางก็มีความจำเป็นต่อเหล่าม้าศึกไม่แพ้กัน ดอกจิกเป็นวัชพืชที่พบเห็นทั่วไปในท้องทุ่งหญ้าและเหมาะกับการเลี้ยงม้า บ้างก็มองว่าสัญลักษณ์ทั้งสี่แทนความดั่งามสี่ประการ คือ ความกล้าหาญ (หัวใจ) ความฉลาดปราดเปรื่อง (ดอกจิก) ความมุ่งมั่น (ข้าวหลามตัด) และพละกำลัง (โพดำ)

สันนิษฐานกันว่าการเลือกใช้จำนวนสี่และจำนวนใบไฟ่นั้นสัมพันธ์กับวัฏจักรของกาลเวลา เริ่มจากสี่หรือสัญลักษณ์ของไฟโยงถึงฤดูกาล ทั้งสี่ไฟหนึ่งสำหรับมีจำนวนนับได้ ๕๔ ใบ แบ่งออกเป็นสี่สี่ สี่ละ ๑๒ ใบ มีหมายเลขกำกับค่านับตั้งแต่ ๑-๑๐ ส่วนที่เป็นใบหน้ามีค่าเรียงตามลำดับดังนี้ คือ J เท่ากับ ๑๑ Q เท่ากับ ๑๒ และ K เท่ากับ ๑๓ เมื่อนำจำนวนเลขทั้งหมดมารวมกันจะได้ผลลัพธ์เท่ากับ ๓๖๔ (๑ + ๒ + ๓ ... + ๑๑ +

๑๒ + ๑๓ = ๙๑/๙๑ × ๔ = ๓๖๔) และเมื่อรวมกับไฟพิเศษคือจิกเกอร์ใบแรกก็เท่ากับ ๓๖๕ และเมื่อบวกกับจิกเกอร์ใบที่สองก็จะได้เท่ากับ ๓๖๖ ผลรวมแรกแสดงถึงจำนวนวันในหนึ่งปี และผลรวมที่สองคือปีอธิกสุรทินซึ่งเวียนมาถึงทุก ๆ สี่ปี สี่ละ ๑๒ ใบเท่ากับจำนวนเดือน และสี่สี่ยังหมายถึง ช่วงเวลาการเวียนมาบรรจบของปีอธิกสุรทินอีกด้วย

ไฟใบแรกที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากใบอื่นซึ่งกำกับด้วยหมายเลข กล่าวคือ ใช้อักษร A (Ace ในภาษาอังกฤษ หรือ As ในภาษาฝรั่งเศส) ด้วยเหตุผลอันใดไฟใบนี้จึงไม่ใช่ตัวเลขธรรมดาเหมือนใบอื่น ๆ แต่กลับไปใช้อักษรแทน การเลือกใช้สัญลักษณ์ A ไม่ใช่เพราะเป็นตัวแรกของระบบอักษร แต่เป็นเพียงความบังเอิญ คำว่า As เป็นภาษาละติน ชาวโรมันใช้เรียกน้ำหนักทองแดงปริมาณหนึ่งปอนด์ซึ่งใช้เป็นเหรียญเงินตรา เมื่อไฟเข้ามามีบทบาทในการพนันขั้นต่อ ทำให้มองเห็นว่าไฟเป็นเหมือนกับเงินตรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการเล่นไฟเปรียบเสมือนการทำสงคราม เงินตราเปรียบประหนึ่งหัวใจของการทำศึกสงคราม (l'argent est le nerf de la guerre) ดังนั้น As หรือเงินตราจึงเป็นไฟใบแรกที่ต้องมาก่อนไฟใบอื่นซึ่งมีความสำคัญรองลงมา ไฟใบนี้เรียกว่าเป็นใบเก่งสุดก็ว่าได้ ในภาษาฝรั่งเศสนำไปใช้ในความหมายของผู้ชนะ (un as หรือ l'as des as) นอกจากนั้นแล้วไฟ A โพดำยังมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากสี่อื่น ๆ สัญลักษณ์มักพิมพ์ให้มีขนาดใหญ่กว่าและเป็นรูปลวดลายเครื่องหมายการค้าของโรงงานผลิต ในสมัยของพระเจ้าเจมส์ที่หนึ่งแห่งอังกฤษ (ค.ศ. ๑๕๖๖-๑๖๒๕) ได้ออกกฎหมายให้พิมพ์ตราสัญลักษณ์บนไฟเพื่อเป็นเครื่องหมาย

บอกการเสียหายชื่ออาคารของโรงงานผลิต ต่อมาในวันที่ ๔ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๖๐ ไฟทุกสำหรับที่ผลิตและจำหน่ายในสหราชอาณาจักรต้องเสียหายอาคารและ A โปดาก็พิมพ์ชื่อของโรงงานผลิตและบอกการเสียหาย นอกจากนั้นแล้วสำหรับไฟยังปิดผนึกด้วยแผ่นอาคารของรัฐอีกด้วย

ก่อนปี ค.ศ. ๑๘๐๐ ด้านหลังของไฟไม้ได้พิมพ์ลวดลายอะไร ปล่อยให้มันเป็นสีขาวของพื้นกระดาษ บางครั้งจึงนำไปใช้เป็นแผ่นกระดาษสำหรับส่งข้อความระหว่างกัน ใช้เป็นนามบัตร บางยุคบางสมัยถึงขนาดใช้แทนเงินตราอีกด้วย การนำไปใช้ผิดประเภทนี้ทำให้ไฟจำนวนมากจากยุคนั้นยังคงเก็บรักษาเอาไว้เป็นอย่างดีและตกทอดมาถึงทุกวันนี้พร้อมด้วยลายมือของบุคคลสำคัญ ๆ อาทิ นโปเลียน รูโซ หรือแม้แต่รายชื่อของแซกรับเชิญของพระเจ้าหลุยส์ที่สิบหก

รูปร่างหน้าตาของไฟที่คุ้นเคยกันดีในปัจจุบันเป็นสำหรับไฟแบบอังกฤษซึ่งพัฒนามาจากไฟฝรั่งเศส หากลองเปรียบเทียบไฟสองสัญชาติ ก็จะเห็นความแตกต่างอย่างมากจนแทบไม่เห็นร่องรอยการสืบทอดทางวัฒนธรรม ไฟสัญชาติอังกฤษดูเหมือนว่าไม่ได้คิดออกแบบมาโดยคำนึงถึงความสะดวกสบายของผู้เล่นถนัดซ้าย สัญลักษณ์สีและหมายเลขพิมพ์ระบุไว้เฉพาะที่มุมบนด้านซ้ายและมุมล่างด้านขวาซึ่งเป็นด้านทแยง ในขณะที่บนไฟฝรั่งเศสซึ่งนับว่าเป็นแม่แบบดั้งเดิมนั้นพิมพ์ไว้ทั้งสี่มุมซึ่งเอื้ออำนวยให้กับผู้เล่นถนัดทั้งซ้ายและขวานอกจากนั้นแล้วไฟใบหน้าของฝรั่งเศสตัดทแยงทำให้เห็นร่างกายครึ่งล่างด้วยเสี้ยวหนึ่ง แต่รูปบุคคลบนไฟอังกฤษตัดที่ครึ่งตัว ทำให้ไม่เห็นร่างกายท่อนล่างเลย ก่อนหน้านั้นไฟใบหน้าพิมพ์แบบเห็นตลอดทั้งตัว ไม่มีการสลักหัวท้ายแบบ

ครึ่งท่อน การเรียงไฟบนมือจึงค่อนข้างยุ่งยากที่ต้องคอยสลับไปมา ต่อมาช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ บริษัทฝรั่งเศส Grimaud ซึ่งเข้ามาก่อตั้งโรงพิมพ์ที่กรุงปารีสได้เปลี่ยนแปลงโฉมหน้าใหม่ให้กับสำหรับไฟโดยจัดพิมพ์ใบหน้าเป็นสองใบหน้าสลับหัวท้ายเพื่อให้ง่ายต่อการเล่น ไม่ว่าจะจับไฟที่แจกขึ้นมาอย่างไรก็สามารถเรียงได้ทันทีโดยไม่ต้องคอยสลับหัวสลับหาง นอกจากนั้นยังได้เลื่อมมุมให้มีรูปทรงมนกลมพร้อมทั้งอาบน้ำยาเคลือบกระดาษเพื่อช่วยยืดอายุการใช้งานให้ยาวนานขึ้น ในช่วงการปฏิวัติใหญ่ฝรั่งเศส (ค.ศ. ๑๗๘๙) สัญลักษณ์โยงถึงสถาบันกษัตริย์บนไฟได้ถูกยกเลิกไปทั้งหมดและแทนที่ด้วยสัญลักษณ์แห่งการปฏิวัติก่อนที่จะกลับมาปรากฏใหม่อีกครั้งในภายหลัง ไม่ว่าจะรูปแบบการพิมพ์จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลามากเท่าใดแต่สิ่งหนึ่งที่ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมซึ่งยังคงรักษาไว้ทั้งบนไฟฝรั่งเศสและไฟอังกฤษ นั่นคือการใช้เพียงแม่สี น้ำเงิน เหลือง แดง (บวกขาวและดำ) ในการพิมพ์เท่านั้น

ใบหน้าที่ปรากฏบนไฟทุกใบถึงแม้คุ้นตาถ้ามองผ่าน ๆ ก็เห็นเหมือนกับว่าคล้ายกันไปหมด หากสังเกตให้ดีจะเห็นถึงความแตกต่างแต่ละใบจะมีเครื่องแต่งกายเป็นเอกลักษณ์ ถึงแม้ว่าใบหน้าจะคล้ายคลึงกันอย่างมากจนแยกแยะไม่ออกก็ตาม หากเคยตั้งคำถามกันใหม่ว่าสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษเหล่านั้นเป็นใครและมาจากไหนกัน หลายคนคงคิดว่าเป็นเพียงบุคคลสมมุติไร้ตัวตนที่แท้จริงหรือเป็นเพียงจินตนาการในการวาดภาพลายเส้น เหล่าเขียนพนันทั้งหลายคงได้แต่มองผ่าน เพราะไม่ได้มีผลต่อการได้เสียรูปลักษณะของไฟในปัจจุบันเป็นการพัฒนาจากชาวตะวันตก ดังนั้นภาพใบหน้าจึงสัมพันธ์กับ

วัฒนธรรมฝรั่ง พระเจ้าชาร์ลส์ที่เจ็ดแห่งฝรั่งเศส (ค.ศ. ๑๔๐๓-๑๔๖๑) เป็นผู้กำหนดไบหน้าไฟแต่ละใบ บางไบหน้ามาจากบุคคลผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี แต่บางไบหน้าเป็นตัวละครโบราณในประวัติศาสตร์ของชาวยุโรปซึ่งอาจไม่เป็นที่คุ้นหูหรือไม่เคยได้ยินชื่อเสียงเรียงนามมาก่อน การคัดเลือกมิใช่กระทำตามความพอใจโดยไร้เหตุผล หากตั้งอยู่บนกฎเกณฑ์บางประการ

ไบหน้าบุคคลตามที่ปรากฏบนไฟนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากวีรบุรุษผู้กล้าหาญทั้งเก้า (neuf preux) ซึ่งเป็นตัวแทนจิตวิญญาณความดีงามของอัศวินตามอุดมคติของชนชาติยุโรปในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๔ Jacques de Longuyon นักประพันธ์ชาวฝรั่งเศสรวบรวมไว้ในหนังสือกวีนิพนธ์เรื่อง « Les Voeux du paon » (คำอธิษฐานของนกยูง-ค.ศ. ๑๓๑๒) ประกอบด้วยวีรบุรุษชาวยิว ๓ คน (โจชัว Joshua หรือ Josué¹, จูดาห์ แมคคาบี Judah Maccabee หรือ Judas Maccabée² และกษัตริย์เดวิด David) วีรบุรุษชาวคริสต์ ๓ คน (พระเจ้าชาร์เลอมาญ Charlemagne กษัตริย์อาเธอร์ Arthur ในตำนานอัศวินโต๊ะกลมแห่งเกาะอังกฤษ และโกดฟรัว เดอ บุงง Godefroi de Bouillon³) และอีกสามคนเป็นวีรบุรุษนอกกรีต (พระเจ้าอะเล็กซานเดอร์ Alexander จูเลียสซีซาร์ Jules Cesar และเฮกเตอร์ Hector) ในกลุ่มวีรบุรุษชาวยิวมีเพียงกษัตริย์เดวิดเท่านั้นที่ได้รับคัดเลือก

มาเป็นไบหน้าไฟคิง เนื่องจากอีกสองคนมิได้มีฐานันดรเป็นกษัตริย์ เช่นเดียวกับในกลุ่มวีรบุรุษชาวคริสต์ซึ่งมีเพียงพระเจ้าชาร์เลอมาญเป็นตัวแทนแน่นอนว่าพระเจ้าชาร์ลส์ที่เจ็ดคงไม่เลือกกษัตริย์ชาวอังกฤษซึ่งถือเป็นศัตรูแห่งราชบัลลังก์มาเป็นตัวแทนของไฟคิงเป็นแน่ ในขณะที่กลุ่มวีรบุรุษนอกกรีตทั้งสามได้รับคัดเลือกมาทั้งหมด พวกเขาเป็นตัวแทนของจักรวรรดิอันยิ่งใหญ่ทั้งสามซึ่งสืบต่อเนื่องกันมา เจ้าชายเฮกเตอร์เป็นตัวแทนของกรุงทรอยซึ่งต้องพ่ายแพ้ต่อกองทัพอันเกรียงไกรของชาวกรีกอันมีพระเจ้าอะเล็กซานเดอร์เป็นตัวแทน ก่อนที่ความรุ่งเรืองของกรีกจะมีดับปลงปล่อยให้อาณาจักรโรมันอันรุ่งโรจน์ขึ้นมาแทนที่ และตัวแทนที่โดดเด่นก็คือจูเลียสซีซาร์ วรรณกรรมเล่าชานนามวีรบุรุษผู้กล้าหาญทั้งเก้าประสบความสำเร็จอย่างสูงจนเป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วยุโรปในสมัยกลาง และเป็นแบบอย่างให้กับนักเขียนและศิลปินรุ่นต่อมามากมาย ปัจจุบันยังคงหลงเหลือไว้ให้จดจำเพียงบนไฟรูปหน้า ซึ่งก็แทบไม่มีใครรู้จักประวัติความเป็นมาแล้ว

ไบหน้าบนไฟคิงเป็นพระราชา หรือบรรดาศักดิ์ชั้นปกครองเทียบเท่า ต่างสวมมงกุฎเหมือนกันและมีอาวุธประจำกายตามแบบฉบับ

¹ Joshua หรือ Josué บุคคลในพระคัมภีร์พันธสัญญาฉบับเก่า รับตำแหน่งผู้นำสืบต่อจากโมเสสเพื่อนำชาวยิวเข้าสู่ดินแดนพันธสัญญา

² Judah Maccabee หรือ Judas Maccabée ผู้นำชาวยิวในพระคัมภีร์พันธสัญญาฉบับเก่า

³ Godefroi de Bouillon (ค.ศ. ๑๐๕๘-๑๑๐๐) อัศวินชาวฝรั่งเศสซึ่งเดินทางไปสงครามครูเสดครั้งที่หนึ่ง ได้รับเลือกให้ขึ้นเป็นกษัตริย์ชาวคริสต์คนแรกแห่งนครเยรูซาเลม แต่เขากลับปฏิเสธพร้อมกับให้เหตุผลว่าตำแหน่งนี้เป็นของพระเจ้าเท่านั้น เขามิบังอาจสวมมงกุฎกษัตริย์ ณ ดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ และขอรับเพียงตำแหน่งผู้พิทักษ์หลุมศพแห่งพระคริสต์

กษัตริย์ชาติันกรบผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดี กษัตริย์ในสำหรับฝรั่งเศสถนัดขวา ส่วนในสำหรับอังกฤษถนัดซ้าย ความจริงแล้วน่าจะเป็นการล้อซึ่งเกิดจากการประกบลอกแบบพิมพ์ตอนที่อังกฤษคัดลอกไปจากฝรั่งเศสและมิได้มีการเปลี่ยนแปลงในส่วนนี้ ไบหน้าคิงฝรั่งเศสปรากฏในรูปลักษณะของบุรุษสูงอายุซึ่งแสดงด้วยหนวดเครา ดูคล้ายคลึงกันหมดแตกต่างจากสำหรับอังกฤษซึ่งดูอ่อนวัยกว่ามากและมีหนวดเคราบ้างไม่มีบ้าง กษัตริย์ทั้งสี่ที่คัดเลือกมาเป็นตัวแทนอาณาจักรทั้งสี่ เริ่มจากอาณาจักรยิว (เดวิด) อาณาจักรกรีก (อะเล็กซานเดอร์) อาณาจักรโรมัน (จูเลียสซีซาร์) และอาณาจักรฝรั่งเศส (ชาร์เลอมาญ)

 K ไพ่ดำ

ไพ่คิงโพดำหันหน้าแตกต่างจากไพ่คิงอื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด โดยสำหรับอังกฤษหันไปทางซ้ายซึ่งเกิดจากการทาบแบบจากต้นฉบับไพ่คิงฝรั่งเศสซึ่งหันไปทางด้านขวา ส่วนลอนนอมของไพ่ใบนี้ม้วนออกเหมือนกับไพ่คิงดอกจิก ในบรรดาวีรบุรุษชาวยิวจากกลุ่มวีรบุรุษผู้กล้าหาญทั้งเก้านั้นมีเพียง

กษัตริย์เดวิดแห่งอาณาจักรยิวเท่านั้นที่ได้รับคัดเลือกให้มาเป็นไบหน้าไพ่คิง

เดวิดกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่แห่งพระคัมภีร์ไบเบิ้ล (พันธสัญญาฉบับเก่า)

เดวิด (ราวปี ๑๐๔๐-๙๘๐ ก่อนคริสต์ศักราช) เป็นกษัตริย์องค์ที่สองของชาวยิว จากเด็กหนุ่มชาวบ้านธรรมดาสามัญซึ่งรับอาสาไปต่อกรกับชาวปาเลสตีนารูปร่างใหญ่ยักษ์นามว่าโกลิอัท (Goliath) และสามารถสังหารพร้อมกับตัดศีรษะศัตรูได้สำเร็จ ทำให้เขามีชื่อเสียงเป็นที่ยกย่องของประชาชนชาวยิวอย่างมาก หลังจากพระเจ้าซาอูล กษัตริย์พระองค์แรกสิ้นพระชนม์ เดวิดได้ขึ้นครองราชสมบัติสืบต่อ นอกจากฝีมือการรบแล้ว เดวิดยังมีฝีมือทางด้านดนตรีเป็นเลิศ มีพินเป็นเครื่องดนตรีประจำกาย ในงานจิตกรรมมักปรากฏเครื่องดนตรีชิ้นนี้เป็นเอกลักษณ์บ่งบอก บนไพ่สำหรับฝรั่งเศสยังปรากฏเครื่องดนตรีชิ้นนี้ให้เห็นอยู่อย่างชัดเจน ส่วนคทา (หรือไม้เท้าของคนเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากเดวิดเป็นคนเลี้ยงสัตว์มาก่อนที่จะเข้าวัง) กลายมาเป็นดาบบนไพ่อังกฤษที่มีมือซ้ายซึ่งเกิดจากการประกบแบบพิมพ์ สำหรับชาวคริสต์เดวิดก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง คำพยากรณ์กล่าวว่าพระเมสสิยาห์หรือพระผู้ไถ่จะสืบเชื้อสายมาจากกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่พระองค์นี้ และเชื่อกันว่าพระแม่มารีย์ก็สืบเชื้อสายมาจากพระองค์ นอกจากนั้นแล้วยังมีมรดกชิ้นสำคัญที่กษัตริย์เดวิดทิ้งไว้อีกชิ้นหนึ่งก็คือ “บทสดุดี” ซึ่งพระองค์ประพันธ์ขึ้นเป็นจำนวนถึง ๗๐ บทด้วยกัน ชาวยิวและชาวคริสต์ยังใช้เป็นบทสดุดสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้าโดยเฉพาะในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา พระองค์สิ้นพระชนม์เมื่อพระชนมพรรษา ๖๑ พรรษา

❁ K หัวใจ

คิงหัวใจสำหรับอังกฤษไม่มีหมวดเหมือนคิงไบอื่น ๆ ความจริงแล้วต้นฉบับดั้งเดิมของฝรั่งเศสคิงมีหมวดและเคราทุกไบ แต่หมวดของคิงหัวใจหายสาบสูญไปอันเนื่องมาจากการพิมพ์ที่ไม่มีคุณภาพของยุคก่อนและมิได้มีการแก้ไข คงเหลือเพียงเคราแฉกกลาง เมื่อถือดาบอัศวินอยู่เหนือศีรษะ ทำให้ดูเหมือนว่ากำลังแทงหัวตัวเอง เป็นหนึ่งใน “suicide kings” (คิงฆ่าตัวตาย) ร่วมกับคิงข้าวมืดตัดซึ่งถืออาวุธหันคมเข้าหาตัวเอง ส่วนมืออีกข้างหนึ่งจับสาบเลื้อ เป็นไฟเพียงไบเดียวที่เห็นมือทั้งสองข้าง ในสำหรับฝรั่งเศสนับเป็นไฟกษัตริย์เพียงไบเดียวที่ถืออาวุธดาบประจำกาย ซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงอำนาจทางการทหาร ความกล้าหาญ รวมถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ ในทางศาสนาคริสต์ยังถือว่าดาบเป็นอาวุธสูงศักดิ์ประจำตัวเหล่าอัศวินและวีรบุรุษผู้กล้า พระเจ้าชาร์เลอมาญเป็นกษัตริย์ชาตินักรบที่มีชื่อเสียง และดาบคู่กายก็มีชื่อเรียกเป็นที่รู้จักกันดีว่า “Joyeuse”

ดังที่ปรากฏในงานวรรณกรรมชิ้นสำคัญของยุคกลาง คือ มหากาพย์ La Chanson de Roland ซึ่งประกาศศักดาความยิ่งใหญ่ของมหาราชพระองค์นี้ เป็นประวัติศาสตร์ที่ต้องเรียนรู้อย่างเสียมิได้ เมื่อศึกษาประวัติศาสตร์และอารยธรรมตะวันตก ดาบเล่มนี้ตกทอดกลายเป็นเครื่องราชกกุธภัณฑ์ของราชวงศ์ฝรั่งเศสเป็นเวลาช้านาน

พระเจ้าชาร์เลอมาญ¹

พระเจ้าชาร์ลส์ที่หนึ่งแห่งราชวงศ์คาโรแล็งเจียง (Carolingien) หรือรู้จักกันในนามพระเจ้าชาร์เลอมาญ (Charlemagne ค.ศ. ๗๔๒-๘๑๔) ซึ่งหมายถึงชาร์ลส์มหาราช (ภาษาละติน Carolus Magnus) กษัตริย์ชาวแฟรงก์ และต่อมาขึ้นครองราชสมบัติเป็นจักรพรรดิแห่งตะวันตกในวันคริสต์มาสของปีคริสต์ศักราชที่ ๘๐๐ พระองค์มีชื่อเสียงในเรื่องความกล้าหาญ ในด้านการรบ รวบรวมแผ่นดินให้เป็นปึกแผ่นและอุดมสมบูรณ์อย่างยิ่ง ที่สำคัญคือนำทัพออกต่อต้านแขกมุสลิมในดินแดนสเปน นอกจากด้านการรบแล้ว พระองค์ยังทะนุบำรุงส่งเสริมนักปราชญ์ราชบัณฑิตถึงแม้ว่าพระองค์เองจะอ่านหนังสือแทบไม่ออกและเขียนได้เฉพาะอักษรย่อพระนามของพระองค์เองเท่านั้น ภายหลังพระองค์ได้รับสถาปนาให้เป็นนักบุญประจำวันที่ ๒๘ มกราคม ซึ่งเป็นงานฉลองของเหล่าเด็กนักเรียนในฝรั่งเศส ทางด้านศิลปะก็ได้รับการส่งเสริมอย่างกว้างขวาง จนได้รับการขนานนามว่า เป็นยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการยุคหนึ่งทีเดียว

¹ อย่างไรก็ตาม มีข้อสันนิษฐานว่าอาจหมายถึงพระเจ้าชาร์ลส์ที่เจ็ดแห่งฝรั่งเศสซึ่งเป็นผู้ตั้งชื่อไฟแต่ละไบและนำนามของตนเองใส่รวมเป็นหนึ่งในไบหน้าเหล่านั้นด้วย

❁ K ข้าวหลามตัด

คิงข้าวหลามตัดในสำรับอังกฤษหันข้าง เห็นดวงตาเพียงข้างเดียว เป็นลักษณะเฉพาะร่วมกับแจ๊คโพดำและแจ๊คหัวใจ เรียกกันว่า “one-eyed-faces” นอกจากนั้นแล้วคิงข้าวหลามตัดยังถือทวนหรือขวานเป็นอาวุธแตกต่างจากคิงตัวอื่นที่ถือดาบ และยังหันด้านคมเข้าหาตัวเอง จึงจัดเป็นหนึ่งใน “suicide kings” ร่วมกับคิงหัวใจ แต่มองไม่เห็นมือที่จับด้ามขวาน มองเห็นเพียงมือขวาที่ชูขึ้นมาเห็นเพียงนิ้วเท่านั้น

ในสำรับฝรั่งเศสซึ่งเป็นแม่แบบหันหน้าตรงกันข้าม มิได้เห็นครึ่งเสี้ยวที่ด้านล่าง แต่มือทั้งสองข้างไม่ปรากฏ แขนเสื้อปล่อยคลุมปกปิด ทำให้มองไม่เห็นซับในขนมิงค์และตราดอกโลลา ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของกษัตริย์ อาจเป็นเพราะซีซาร์เป็นตำแหน่งเฉพาะของชาวโรมัน เครื่องแต่งกายดูคล้ายชุดเกราะ

จูเลียสซีซาร์

จูเลียสซีซาร์นับเป็นบุคคลสำคัญและยิ่งใหญ่ที่สุดคนหนึ่งในประวัติศาสตร์ของอาณาจักรโรมัน นามเต็มในภาษาละตินคือ Caius Julius Caesar (๑๐๐-๔๔ ปีก่อนคริสต์ศักราช) มีความสามารถหลายด้าน เป็นผู้บัญชาการทหารผู้อัจฉริยะ เป็น

นักปกครองเปี่ยมล้นด้วยปรีชา เป็นผู้พัฒนาบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าและวางรากฐานการปกครองระบอบจักรวรรดิ นอกจากนั้นแล้วยังมีฝีมือด้านการประพันธ์เป็นเลิศอีกด้วย เขาเขียนบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ค้นคว้าอ้างอิงถึงมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับสงครามในแคว้นไกล (ฝรั่งเศสปัจจุบัน) ผลงานชิ้นนี้ได้รับการยกย่องว่าดีเด่นทั้งในด้านประวัติศาสตร์และลีลาการใช้ภาษา

จูเลียสซีซาร์ถือกำเนิดที่กรุงโรมเมื่อวันที่ ๑๒ หรือ ๑๓ กรกฎาคม ปี ๑๐๐ ก่อนคริสต์ศักราช มาจากครอบครัวขุนนางชั้นสูงเก่าแก่ เล่ากันว่าตระกูลศักดิ์นาของเขาสืบเชื้อสายมาจากอีนีเอส วีรบุรุษแห่งกรุงทรอยซึ่งได้อพยพมาตั้งรกรากที่ดินแดนละติอุมหลังกรุงทรอยล่มสลาย IULUS ILUS หมายถึง « เกิดจาก ILIUM » ซึ่งเป็นชื่อดั้งเดิมของกรุงทรอย คำว่า IULUS มีวิวัฒนาการทางภาษาและกลายมาเป็น JULIUS จูเลียส นับถือวินัส เทพีแห่งความงามและความรักเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นมารดาของอีนีเอสผู้เป็นต้นตระกูล อีกนัยหนึ่งก็คือเขาได้สืบเชื้อสายมาจากเทพี นอกจากนั้นแล้วเขายังอ้างว่ามีเชื้อสายของอานคัส มาร์ซิอุส (Ancus Marcius ๖๔๐-๖๑๖ ปีก่อนคริสต์ศักราช) กษัตริย์องค์ที่สี่แห่งกรุงโรม เท่ากับว่าเขามีสายเลือดทั้งของเทพและกษัตริย์ ซึ่งเป็นความคิดที่ผลักดันให้เขาทะเยอทะยานก้าวสู่ความเป็นผู้นำ

ถ้อยคำจากปากและหลายเหตุการณ์ในชีวิตของเขา กลายมาเป็นสำนวนภาษาตะวันตกมากมาย ซึ่งยังคงใช้อยู่จนกระทั่งปัจจุบันนี้ อย่างเช่น *La femme de César ne doit même pas être soupçonnée.* ในภาษาอังกฤษ *Caesar's wife must be above suspicion.* (ภรรยาของซีซาร์จะ

เป็นที่ครหาไม่ได้—บุคคลใกล้ชิดกับอำนาจสูงสุดของบ้านเมืองต้องถูกลงโทษอย่างละวันมิได้แม้ว่าจะเป็นเพียงข้อสงสัยซึ่งยังไม่มีหลักฐานแน่ชัด), *Alea jacta est.* หรือ *Le dé est jeté.* ภาษาอังกฤษ *The die has been cast.* (ลูกเต๋าได้ทอดออกไปแล้ว—เมื่อตัดสินใจทำลงไปแล้วไม่อาจหวนกลับได้อีก), *franchir le Rubicon* ภาษาอังกฤษ *Crossing the Rubicon* (ข้ามแม่น้ำรูบิคอน—ตัดสินใจเด็ดขาดไม่อาจถอยหลังกลับลำได้อีก ต้องกระโจนไปข้างหน้าอย่างอาจหาญ), *Veni vidi vici* (เข้าได้มา เข้าได้เห็น เข้าได้ชัย) หรือแม้แต่ *Tu quoque fili* (เจ้าก็เอาอกกับเขาด้วยเหมือนกันหรือ ไอ้ลูกชาย) ซึ่งเป็นถ้อยคำสุดท้ายของชีวิตขณะถูกลอบสังหารในท้ายที่สุดความทะเยอทะยานนำพาเขาไปสู่จุดอวสานของชีวิตอย่างน่าเสียดาย

จูเลียสซีซาร์ได้รับคัดเลือกมาเป็นไฟคิงทั้ง ๆ ที่มีได้เป็นจักรพรรดิ อย่างไรก็ตามตำแหน่งซีซาร์ก็แสดงความเป็นผู้นำของชาติ จูเลียสแสดงให้เห็นถึงความสามารถทางการทหารและความเป็นชาตินักรบ ความจริงแล้วจักรพรรดิโรมันที่ยิ่งใหญ่องค์แรกของชาวโรมันก็คือ ออกัสตัส แต่มิได้ปริชาสามารถทางการสู้รบ อาจเป็นเหตุผลว่าทำไมจึงไม่ได้รับเลือก

❁ K ดอกจิก

คิงอังกฤษถือดาบเป็นอาวุธรวมถึงลูกโลกจักรพรรดิประดับดอกโลลาซึ่งเป็นเครื่องราชกกุธภัณฑ์ของจักรพรรดิอันเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจที่แผ่ไพศาลไปทั่วสากลโลกไร้ขีดจำกัด เครื่องหมายดอกโลลาเป็นตราสัญลักษณ์ประจำราชวงศ์ฝรั่งเศสมาช้านาน ดังนั้นจึงเห็นถึงความเป็นต้นแบบฝรั่งเศสในสำรับไพ่อังกฤษ ในขณะที่ไพ่อังกฤษถือคทาและโล่ สวมอาภรณ์กรุด้วยขนมิงค์ซึ่งเป็นเครื่องหมายอีกชนิดหนึ่งที่แสดงฐานะนักรบของชนชั้นสูง มีเพียงไฟคิงดอกจิกและไฟคิงหัวใจเท่านั้นที่สวมใส่ขนสัตว์ชนิดนี้ อาจเป็นเพราะทั้งคู่เป็นกษัตริย์ชาวยุโรปเหมือนกันไฟคิงใบนี้ปรากฏชื่อพระเจ้าอะเล็กซานเดอร์มหาราชเป็นตัวแทน

พระเจ้าอะเล็กซานเดอร์มหาราช

อะเล็กซานเดอร์แห่งมาซิโดเนีย (๓๕๖-๓๒๓ ปีก่อนคริสต์ศักราช) ได้รับการยกย่องอย่างสูงส่งว่าเป็นจักรพรรดินักรบผู้ยิ่งใหญ่ตลอดกาล ตั้งแต่วัยเยาว์ พระองค์ได้แสดงความกล้าหาญสยบเจ้าบูนซีฟาลีสอาชาคึกคะนองซึ่งไม่มีผู้ใดเอาชนะเมื่อถึงวัยอันควรก็ได้เข้ารับการอบรมสั่งสอนจากนักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่นามว่าอาริสโตเติล พระองค์ขึ้นครองราชย์ต่อจากพระราชบิดาเมื่อมีพระชนมายุ ๒๐ พรรษา กองทัพแห่งจักรพรรดิหนุ่มแสดงอำนาจภาพแสนยากกรอันเกรียงไกรมีชัยชนะในทุกศึกสงคราม พระราชอาณาจักรขยายขอบเขตกว้างไกลไปในทุกทิศทุกทาง เมืองที่กษัตริย์นักรบผู้นี้ก่อตั้งเป็นเมืองแรกก็คือเมืองอะเล็กซานเดรียในดินแดนอียิปต์ พระองค์กรีธาทัพไกลจรดลุ่มแม่น้ำสินธุในประเทศอินเดียอย่างไม่เคยมีกษัตริย์นักรบชาวยุโรปผู้ใดเคยกรีธาทัพมาถึง พระเจ้า

อะเล็กซานเดอร์สิ้นพระชนม์ที่ดินแดนบาบิโลน ระหว่างนำทัพกลับดินแดนบ้านเกิดเมื่อมีพระชนมพรรษาเพียง ๓๓ พรรษาด้วยอาการป่วย

ตำนานเกี่ยวกับอะเล็กซานเดอร์มีเล่าขานหลายเรื่อง แต่ที่ยังเป็นที่ยึดจำและกลายเป็นสำนวนภาษาตะวันตกที่ยังคงใช้กันก็คือ “เงื่อนแห่งกอร์ดียัส” เล่ากันว่ากอร์ดียัส (Gordias กษัตริย์แห่งฟรีเจีย) ได้ผูกเงื่อนเอาไว้กับรถลากซึ่งไม่มีใครสามารถแก้ปมได้และนำไปจอดไว้ในวิหารแห่งเทพซุส พร้อมกับข้อความว่า “ผู้ใดสามารถแก้ปมของเงื่อนตายนี้ได้ ผู้นั้นก็จะสามารถครอบครองโลก” เมื่อไม่อาจใช้มือแก้ปมได้สำเร็จ อะเล็กซานเดอร์ตัดสินใจชักดาบออกมาและเฉือนปมจนขาด เป็นที่มาของสำนวนว่า « trancher le nœud gordien » หรือ *Cutting the Gordian Knot* ซึ่งก็หมายถึงแก้ปัญหาด้วยวิธีการเด็ดขาด

ในยุคโบราณเรื่องราวของพระเจ้าอะเล็กซานเดอร์มหาราชได้รับการบันทึกไว้เป็นผลงานทางประวัติศาสตร์และวรรณกรรมล้ำค่าหลายชิ้นด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการยกทัพจับศึกและการเมือง การปกครอง ศิลปินใหญ่น้อยทั้งยุคเก่าและยุคถัดมาได้รับแรงบันดาลใจจากบุคลิกในหลายด้านของพระองค์ ถ่ายทอดเป็นผลงานจิตรกรรมและประติมากรรมซึ่งยังคงหลงเหลือตกทอดมาให้เห็นจวบจนปัจจุบันนี้ ในช่วงยุคกลางซึ่งเป็นสมัยรุ่งเรืองของเหล่าอัศวินเกิดวรรณกรรมชิ้นสำคัญชื่อ *Roman d'Alexandre* ร่วมสรรเสริญความแกร่งกล้าของพระองค์และเป็นที่แพร่หลายไปทั่ว จึงไม่น่าแปลกใจว่าทำไมอะเล็กซานเดอร์มหาราชได้รับเลือกให้เป็นหนึ่งในเก้าผู้ท้าหาญ ก่อนที่จะปรากฏบนไฟในยุคกลางและสืบทอดต่อมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน โลกสมัยใหม่ก็ยังคงมีผู้นำเรื่องราวของ

พระองค์มาถ่ายทอดเป็นผลงานภาพยนตร์ให้ชนรุ่นหลังได้รู้จักกับความยิ่งใหญ่หาใครเทียบได้ของมหาราชพระองค์นี้

ภาพลักษณ์แสดงความเป็นกษัตริย์ไม่ใช่ภาพเลียนแบบความจริง น่าจะเป็นวาดภาพสมมุติขึ้นมา ก่อนและนำชื่อมาใส่ในภายหลัง ดังนั้นกษัตริย์จึงปรากฏออกมาในรูปลักษณะที่มีวัชวุฒิค่อนข้างสูง ลักหน้อยเพื่อให้ดูสง่าภูมิฐานสมกับฐานันดร เมื่อเปรียบเทียบกับองค์ราชซึ่งอยู่ในวัยหนุ่มตามตำแหน่ง พระเจ้าอะเล็กซานเดอร์มหาราชสิ้นพระชนม์ในวัยเพียง ๓๓ พรรษา ภาพใบหน้าบนไฟจึงจึงห่างไกลจากความเป็นจริงอย่างมาก ภาพสลักหรืองานประติมากรรมรูปเหมือนที่ปรากฏให้เห็นมักถ่ายทอดออกมาเป็นรูปชายหนุ่มฉกรรจ์ไว้หนวดเครารุงรัง ส่วนจูเลียสซีซาร์ถูกลอบสังหารเสียชีวิตเมื่อปี ๔๔ ก่อนคริสต์ศักราช ด้วยวัย ๕๖ ปี งานศิลปะเหมือนจริงที่ถ่ายทอดออกมานั้นแสดงให้เห็นถึงชายวัยกลางคน ปราศจากหนวดเคราซึ่งเป็นวิถปฏิบัติตามแบบฉบับชาวโรมันที่ไม่นิยมไว้หนวดเครารุงรัง แตกต่างจากชนชาติหรือเผ่าพันธุ์อื่น ๆ พระเจ้าซาร์เลอมาญสิ้นพระชนม์ด้วยวัย ๓๒ พรรษา มักปรากฏให้เห็นในงานศิลปะส่วนใหญ่ เป็นชายสูงอายุไว้หนวดเคราตามแบบฉบับของชาวแฟรงก์ จึงนับได้ว่าใกล้เคียงกับกษัตริย์บนไฟคิงที่สุดก็ว่าได้ พระคัมภีร์มิได้ระบุไว้ว่ากษัตริย์เดวิดสิ้นพระชนม์ด้วยวัยกี่พรรษา เชื่อกันว่าพระองค์ถือกำเนิดราวปี ๑๐๔๐ ก่อนคริสต์ศักราช และจากไปด้วยวัยชราภาพมากแล้ว อย่างไรก็ตาม ผลงานศิลปะส่วนใหญ่มักถ่ายทอดกษัตริย์ยิวพระองค์นี้ในช่วงวัยหนุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งตอนสร้างวีรกรรมสังหารยักษ์ไกลิอัท

ไฟควีน

ภาษาอังกฤษใช้อักษร Q ซึ่งย่อมาจากคำว่า Queen หรือพระราชินีเพื่อให้เข้าคู่กับพระราชินี คนไทยมักเรียกไฟไบนีว่า “แหม่ม” ซึ่งเป็นคำเรียกรวมสตรีตะวันตก ภาษาฝรั่งเศสไม่ได้ใช้คำว่า Reine (ราชินี) เพราะเมื่อย่อแล้ว จะไปซ้ำกับ R(oi) พระราชา และเลยมาใช้คำว่า (D)ame (สตรี) แทน ไฟราชินีทุกใบมือถือดอกไม้ยกเว้นควีนดอกจิกในสำรับไพ่ฝรั่งเศส และดอกไม้ของแต่ละใบก็มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน การคัดเลือกบุคคลมาเป็นไฟควีนแต่ละใบไม่ได้มีหลักเกณฑ์เฉพาะหรืออิงกับวรรณกรรมชิ้นใด และสิ่งน่าแปลกคือไม่มีใครมียศศักดิ์เป็นราชินีเลยสักคนเดียว อาจเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ไฟฝรั่งเศสมิได้ใช้คำว่าราชินี แต่ใช้คำที่หมายถึงสุภาพสตรี อย่างไรก็ตาม บางสมมุติฐานกล่าวว่าสตรีเหล่านี้มิใช่อื่นไกล แต่เป็นเหล่านางในราชสำนักของพระเจ้าชาร์ลส์ที่เจ็ด

หากการเล่นไพ่เปรียบเสมือนการทำศึกสงครามในสมรภูมิตนแผ่นดินกระดาด มีทั้งเหล่าแม่ทัพขุนศึก อัศวินรับใช้ พร้อมคัสตราวุธทั้งรุกและรับ ปัญหามีอยู่ว่าเหล่าแม่ทัพทั้งหลายเข้ามายุ่งเกี่ยวอะไรกับการสงครามด้วย คำอธิบายก็คือในการต่อสู้นั้นเหล่าอัศวินผู้กล้าทั้งหลายเสี่ยงตายถวายชีวิตก็เพื่อศักดิ์ศรีและนางอันเป็นที่รักและเกิดหุน เมื่อได้ชัยชนะเหนือศัตรูก็จะนำมามอบให้กับหญิงสาวที่ตนหมายปอง หากพลาดพลั้งเสียชีวิตก็จะให้คนนำหัวใจกลับมามอบให้แทน ดุจดั่งคำกลอนโบราณของชายชาตินักรบที่กล่าวไว้ท่อนหนึ่งว่า « Mon cœur aux dames » ซึ่งสันเกล้ารัชกาลที่ ๖ ทรงแปลไว้ว่า “ดวงใจมอบเมียขวัญ

และแม่” ในยุคกลางอัศวินและสตรีนับเป็นของคู่กัน

 Q โปดำ

ดูเหมือนไฟควีนโปดำที่มีความชัดเจนมากที่สุด ไม่โยงถึงสตรีในราชสำนักคนไหนเหมือนกับไฟควีนอื่น ๆ มือข้างขวาถือดอกไม้เช่นเดียวกับควีนใบอื่นทุกใบ แต่เป็นไฟควีนเพียงใบเดียวในสำรับอังกฤษที่ถืออาวุธหรือคทาที่มือข้างซ้าย อาวุธชิ้นนี้เองทำให้บางครั้งกลับถูกเรียกขานว่าเป็นราชินีเสาเตียง ส่วนใหญ่แล้วมักเรียกกันเป็นราชินีดำ (black queen) ควีนโปดำอังกฤษเบือนหน้าไปทางด้านซ้ายมือเล็กน้อย แตกต่างจากควีนใบอื่นซึ่งหันหน้าไปทางขวา นอกจากนั้นแล้วลักษณะการจับดอกไม้ยังแตกต่างออกไปด้วย เผยให้เห็นหลังมือ ในขณะที่ราชินีอื่น ๆ จับดอกไม้โดยเผยให้เห็นด้านฝ่ามือ ไฟควีนโปดำฝรั่งเศสหันข้างเผยให้เห็นดวงตาเพียงข้างเดียว แตกต่างจากราชินีใบอื่น ๆ ซึ่งเบือนหน้าเล็กน้อยและเห็นดวงตาทั้งสองข้าง มือข้างขวาถือดอกไม้ซึ่งน่าจะเป็นดอกไม้ลา ลัญลักษณ์แห่งราชวงศ์ฝรั่งเศส ถ้าสังเกตให้ดีจะเห็นว่าที่มือข้างขวานั้นถือโล่ซึ่งยังคงแสดงถึงความเป็นนักรบ ไฟควีนใบนี้มีชื่อกำกับคือ Pallas

ซึ่งก็คือพัลลาสอธินา เทพีแห่งสงคราม โล่เป็นเอกลักษณ์ประจำตัวสำคัญชิ้นหนึ่งของเทพองค์นี้

เทพีพัลลาส

พัลลาสหรือพัลลาสอธินาเป็นเทพีสำคัญยิ่งของชาวกรีก นามพัลลาสได้มาจากตำนานตอนล้างหทัยพัลลาสและถลกหนังมาท่มกาย ซาติกำเนิดของเทพีค่อนข้างแปลกพิสดารอย่างมาก เนื่องจากมิได้ประสูติตามธรรมชาติจากครรภ์มารดา แต่อาศัยกระโจนทะยานออกมาจากเศียรของเทพซุสผู้เป็นพระบิดา ทำให้เป็นเทพธิดาดวงค์โปรดปรานที่สุดของจอมเทพราชันย์ เพราะถือว่าให้กำเนิดโดยตรงด้วยพระองค์เอง เทพีอธินามักอยู่เคียงข้างคอยให้คำปรึกษาหรืออยู่ตลอดเวลาด้วยสติปัญญาฉลาดล้ำเลิศและยังได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สำคัญเก็บรักษาอัสตราวุธพิเศษของจอมเทพ ตำนานเล่าเรื่องซาติกำเนิดเอาไว้ว่าจอมสวรรค์แอบไปมีสัมพันธ์สวาทกับเทพีเมธิสซึ่งเป็นเทพีแห่งภูมิปัญญา ขณะที่เทพีกำลังตั้งครรภ์ใกล้คลอด เกิดมีคำทำนายทายทักอันน่าตกใจว่าพระโอรสหรือพระธิดาซึ่งถือกำเนิดกับเทพีองค์นี้มีบุญญาธิการสูงส่งถึงกับสามารถโค่นบัลลังก์สวรรค์เทพซุสหัวหน้าเกรงพระทัยว่าจะเกิดประวัติศาสตร์ซ้ำรอยทำนองเดียวกับที่พระองค์เคยปฏิบัติกับเทพโครนอสพระราชบิดา เพื่อเป็นการตัดไฟเสียแต่ต้นลมจึงตัดสินใจสังหารเทพีเมธิสเข้าไปในห้องเพื่อป้องกันภัย หลังจากนั้นไม่นานพระองค์เกิดอาการปวดพระเศียรอย่างรุนแรง ไม่มีผู้ใดช่วยบำบัดความเจ็บปวดนี้ให้หายหรือทุเลาลงได้ มีเทวโองการให้เทพเฮฟาอัสตอสเอาขวานมาจากทะเลเพื่อค้นหาสาเหตุ หวยเทพต้องพบกับความประหลาดใจอย่างสิ้นเหลือเมื่อเห็นเทพีเจริญวัยงามสะพรั่ง

สวมชุดเกราะนักรบเต็มยศกระโดดออกมาจากพระเศียร ภาษาฝรั่งเศสสร้างสำนวนอ้างอิงฉากกำเนิดของเทพีองค์นี้ว่า « une idée sortie tout armée de la tête de quelqu'un » ซึ่งหมายถึงความคิดเบ็ดเสร็จเตรียมไว้ล่วงหน้าแล้วและไม่ยอมให้ผู้ใดคัดค้านได้ เทพีอธินาเยี่ยมล้นไปด้วยความสามารถและสติปัญญาซึ่งสืบทอดมาจากเทพีเมธิส นอกจากประจำตัวก็คือนกฮูกหรือนกเค้าแมว นกชนิดนี้เรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า l'oiseau d'Athéna ได้รับการยกย่องให้เป็นสัญลักษณ์แห่งภูมิปัญญาความรู้ การที่ทรงชุดเกราะและอาวุธเพียบพร้อมสำหรับการศึกทำให้ได้รับการยกย่องว่าเป็นเทพีแห่งสงคราม แต่เป็นการสู้รบป้องกันตนเองจากศัตรูภายนอก มิใช่รุกรานห้กหาญผู้อื่นจนก่อให้เกิดความเดือดร้อน ตรงข้ามกับเทพมาร์สเจ้าแห่งสงครามซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งความโหดร้ายป่าเถื่อนและการนองเลือด เอกลักษณ์สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือโล่พิเศษ เทพีอธินานำศีรษะของนางกอร์กอน เมดูซาซึ่งมีเส้นผมเป็นงูเลื้อยยั้วเยี้ยมาติดไว้ นอกจากนั้นแล้วเทพีอธินายังถือเป็นเทพีแห่งสันติภาพอีกด้วย อีกทั้งยังเป็นเทพอุปถัมภ์ศิลปะแขนงต่าง ๆ มากมาย เช่น สถาปัตยกรรม ประติมากรรม คีตศิลป์ ฯลฯ งานฝีมือเย็บปักถักร้อยเป็นเลิศหาผู้ใดเทียบเทียมมิได้ซึ่งปรากฏให้เห็นในเหตุการณ์ตอนกำเนิดแมงมุม สาวน้อยอาแรคนีต้องถูกสาปให้ถักใยตลอดกาลเพราะความโอหัง

มหาวิหารซึ่งสร้างถวายเทพีอธินาคือวิหารพาร์เธนอน ตั้งอยู่บนยอดเขาอะโครโพลิส ที่กรุงเอเธนส์ แม้ว่าบัดนี้เหลือทิ้งไว้เพียงซากปรักหักพัง กระนั้นยังคงไว้ซึ่งความงามความยิ่งใหญ่ แสดงให้เห็นความเจริญรุ่งเรืองในอดีต ชื่อเมืองเอเธนส์ก็มาจากพระนามของเทพี เมื่อครั้งสร้างนครอัน

สวยงามวิจิตร ทวยเทพทั้งหลายปรารถนาเป็นเทพอุปถัมภ์ ต่างแย่งชิงกันเป็นเทพประจำเมือง หากต้องจำใจสละสิทธิ์กันถ้วนหน้า เปิดทางให้เทพใหญ่ ๆ ที่เข้าร่วมประชันแข่งขันชิงชัย เหลือเพียงเทพอิธินาและเทพโพไซดอนเจ้าสมุทร ต่างฝ่ายต่างไม่ยอมอ่อนข้อให้แก่กัน เจ้าเมืองขอให้เทพทั้งสองเนรมิตสิ่งทีคิดว่าจะเป็นประโยชน์กับชาวเมืองขึ้นมา เทพโพไซดอนใช้อาวุธสามง่ามกระแทกพื้นหิน ทำให้น้ำทะเลก่อตัวเป็นคลื่นยักษ์โถมทะลักเข้าสู่ชายฝั่ง และปรากฏอาชางามทะยานออกมาจากรอยแยก เทพองค์อื่น ๆ ซึ่งทำหน้าที่เป็นสักขีพยานต่างชื่นชม สัตว์สี่เท้ารูปปร่างปราดเปรียวว่องไวและดูสง่างาม เหตุการณ์ตอนนี้ถือเป็นตำนานการกำเนิดม้า เทพอิธินาเนรมิตต้นมะกอกให้กิ่งอกงามบนยอดเขาอะโครโพลิส ชาวเมืองตัดสินใจเลือกต้นมะกอก เพราะให้คุณประโยชน์อเนกอนันต์ ไม่ว่าจะสวนไหนของต้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งสิ้น ภายหลังใบมะกอกได้กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งสันติภาพและความเจริญรุ่งเรืองอีกด้วย องค์การสหประชาชาติก็เลือกช่อมะกอกสองช่อโอบล้อมโลกเอาไว้เป็นสัญลักษณ์ แสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายแรกเริ่มขององค์การคือโอบอุ้มสันติภาพของโลก ผู้ชนะเลิศการแข่งขันทีฬาโอลิมปิกในยุคแรกก็ได้รับมงกุฎใบมะกอกประดับศีรษะซึ่งแสดงถึงชัยชนะและเป็นรางวัลเพียงชิ้นเดียวที่ได้รับจากการแข่งขัน แม้จะดูน้อยนิดเสมือนไร้ราคา แต่กลับมีค่ามหาศาล เพราะผู้ชนะจะกลายเป็นวีรบุรุษของชาติ นอกจากนี้ยังเชื่อกันว่าต้นมะกอกจะไม่ให้ผลหากปลูกด้วยมือของโสเภณี สมศักดิ์ศรีพฤษชาติประจำตัวเทพีผู้ถือครองพรหมจรรย์

คุณสมบัติของการถือพรหมจรรย์ ความเฉลียวฉลาด และความเป็นนักรบทำให้สันนิษฐานกันว่าแท้จริงแล้วก็คือวีรสตรีมาน ดาร์ค (Jeanne d'Arc) หญิงสาวชาวฝรั่งเศสที่ได้ยินเสียงของพระเจ้าให้ช่วยพระเจ้าชาร์ลส์ได้ประกอบพิธีบรมราชาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์แห่งฝรั่งเศสและยกทัพต่อต้านอังกฤษ ความดีความชอบอันยิ่งใหญ่ทำให้ได้เป็นตัวแทนของไฟโบรนี้ภายใต้ชื่อของเทพีนกรบ เช่นเดียวกับทหารผู้ร่วมรบเคียงบ่าเคียงไหล่ซึ่งได้คัดเลือกให้เป็นไฟแฉกหัวใจ

❁ Q หัวใจ

ควีนหัวใจทั้งคู่หันหน้าไปทิศทางเดียวกัน แตกต่างจากควีนใบอื่น ๆ ซึ่งหันหน้าประจันกัน บ้างหรือเบือนหน้าหันกันบ้าง ควีนอังกฤษถือดอกไม้ที่มีมือข้างซ้ายแตกต่างจากควีนอื่น ๆ ซึ่งใช้มือข้างขวาถือ ควีนฝรั่งเศสถือดอกไม้ที่มีมือข้างขวาและมีเอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่งคือสวมสร้อยที่คอซึ่งมีอยู่สองใบคือควีนหัวใจและควีนดอกจิก ในขณะที่ควีนโพดำและควีนข้าวหลามตัดไม่ได้สวมช่อกีพิมพ์บนไพ่สำหรับฝรั่งเศสคือจูดิธ วีรสตรีชาวิวซึ่งปรากฏตำนานเล่าขานความกล้าหาญและความเสียสละอันยิ่งใหญ่ในพันธสัญญาฉบับเก่า

จูดิธ (Judith)

นางจูดิธเป็นหญิงสาวสามัญชนคนธรรมดา แต่กลับได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของไฟควีน อาจเป็นเพราะวีรกรรมความกล้าหาญอันน่าสรรเสริญ ของนางซึ่งช่วยให้ชาวอียิปต์รอดพ้นจากการรุกรานของ ข้าศึกศัตรู

จูดิธเป็นหญิงหม้าย มีฐานะร่ำรวย ที่สำคัญคือ มีความงามและเสน่ห์เป็นที่เลื่องลือซึ่งจะนำมาใช้เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง ขณะที่บ้านเกิด กำลังถูกศัตรูชาวอัสซีเรียนปิดล้อม นางได้แต่งกายอย่างวิจิตรบรรจงและออกจากเมืองไปพร้อมกับหญิงรับใช้ ขอเข้าพบแม่ทัพฝ่ายศัตรู เสแสร้งทรยศ ต่อบ้านเมือง นำข้อมูลสำคัญมาบอก ความมั่งคั่ง ทำให้แม่ทัพอัสซีเรียนหลงใหลได้ปลื้มในตัวนางอย่าง คนหน้ามืดตามัว ขาดความระมัดระวังที่พึงมี สั่งให้ จัดงานเลี้ยงฉลองต้อนรับอย่างเอิกเกริก ร่ำสุรา เมามายไม่ได้สติ นางจูดิธฉวยโอกาสตอนที่ แยกหรือทิ้งหลายกลับไปกันหมดแล้ว ฉวยดาบมา บั่นคอศัตรูจนขาดและให้หญิงรับใช้ใส่ท่อผ้า พากันหลบหนีออกจากค่ายทหารกลับเข้าเมือง การสูญเสียผู้นำทำให้ทหารชาวอัสซีเรียนเสียขวัญ และตัดสินใจยกทัพกลับ เท่ากับนางจูดิธช่วยให้ บ้านเมืองรอดพ้นจากภัยพิบัติจากสงครามวีรกรรม อันกล้าหาญครั้งนี้เป็นที่จดจำและถ่ายทอดเป็น งานศิลปะในทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะเหตุการณ์ ตอนบั่นคอศัตรู

บ้างก็กล่าวว่าไฟไบเน่แท้จริงแล้วคือราชินี อีซาเบแห่งบาวาเรีย (Isabeau de Bavière ค.ศ. ๑๓๗๑-๑๔๓๕) พระราชมารดาของ พระเจ้าชาร์ลส์ที่เจ็ด หากดูพฤติกรรมและสิ่งที่ พระนางกระทำกับพระราชโอรสแล้ว คิดว่าพระนาง ไม่น่าจะได้รับเกียรติเยี่ยงนี้ พระนามดั้งเดิมคือ

Elizabeth หรือ Isabelle ทำหน้าที่สำเร็จราชการ แทนพระองค์เมื่อพระเจ้าชาร์ลส์ที่หกเกิดอาการ วิกฤตจิตจนมิอาจบริหารราชการแผ่นดินต่อไปได้ ด้วยภาระอันหนักหน่วงเกินกว่าพระราชินีวัยเยาว์ จะแบกรับเอาไว้ได้ ทำให้การบริหารบ้านเมือง ล้มเหลว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำผลประโยชน์ แห่งตนเป็นที่ตั้ง มุ่งหวังกอบโกยทรัพย์สินสมบัติของ แผ่นดิน ประวัติศาสตร์ได้ตราหน้าพระนางว่ามาก ชู้รักและทำให้ชาวฝรั่งเศสดูแคลนและเหยียดหยาม จนตั้งพระนามเสียใหม่ว่า Isabeau เนื่องจาก พระนางลงพระนามในสนธิสัญญายกเลิกการ สืบทอดราชบัลลังก์ให้กับลูกเขยหรือพระเจ้าเฮนรีที่ ห้าแห่งอังกฤษ ทำให้พระเจ้าชาร์ลส์โอรสแท้ ๆ ต้อง หลุดออกจากตำแหน่งกษัตริย์แห่งฝรั่งเศส เพราะ ข้อกล่าวหาที่ว่าเป็นลูกนอกสมรส (ซึ่งเกิดกับชู้รัก) บั้นปลายชีวิตทรมานผู้ใดเหลือวแลไม่ ต้องสิ้นพระชนม์ อย่างเดี๋ยวดาย พระราชพิธีศพเป็นไปอย่างเรียบง่าย ไร้พิธีรีตองตามโบราณราชประเพณี

สตรีอีกนางหนึ่งที่กล่าวกันว่าเป็นตัวแทนของ ไฟไบเน่ก็คือ มาร์กาเรตแห่งสกอต (Magueritte d'Ecosse ค.ศ. ๑๔๒๔-๑๔๕๕) ชายาของเจ้าชาย หลุยส์ โอรสของพระเจ้าชาร์ลส์ที่เจ็ดซึ่งก็ต่อมาก็คือ พระเจ้าหลุยส์ที่สิบเอ็ด เจ้าหญิงน้อยเข้าพิธีสมรส กับรัชทายาทแห่งฝรั่งเศสด้วยวัยเพียง ๑๒ ชันษา ถึงแม้ว่าจะมีรูปโฉมงดงามและมีความรู้อย่างมาก แต่กลับไม่ได้รับการเหลียวแลจากพระสวามีเลย ต้องทุกข์ตรมอย่างมากกับชีวิตสมรส เจ้าหญิงเข้า เป็นฝ่ายพระเจ้าชาร์ลส์ที่เจ็ดต่อต้านรัชทายาทที่ ต้องการช่วงชิงอำนาจจากพระราชบิดา นางเสียชีวิต ด้วยอาการป่วยด้วยวัยเพียง ๒๑ ชันษาเท่านั้น

ถ้าพระเจ้าชาร์ลส์ต้องเลือกกระหว่างสตรีสอง นางนี้มาเป็นตัวแทนของไฟควีนไบเน่ น่าจะเป็นสตรี

คนหลังมากกว่า อย่างไรก็ตาม พิษสงอันร้ายกาจ ซึ่งต้องพึงระวังอย่างมากของไฟควีนเป็นที่ประจักษ์ในการเล่นหลายชนิด อาจทำให้พระเจ้าชาร์ลส์เลือกพระราชมารดาผู้ซึ่งคิดทำร้ายพระองค์

❁ Q ข้าวหลามตัด

ควีนข้าวหลามตัดในสำรับอังกฤษไม่มีลักษณะโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ สำหรับควีนฝรั่งเศสใบนี้ดูแตกต่างจากควีนฝรั่งเศสใบอื่น ๆ อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นหน้าตาที่ดูค่อนข้างอ่อนเยาว์ รูปร่างอ้วนแอ่น และเสื้อผ้าอาภรณ์ที่ดูเลิศหรู น้อยกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ปรากฏขนมิงค์ กรูแซนเสื้อด้านในอันเป็นสัญลักษณ์แห่งราชวงศ์ นอกจากนั้นแล้วผ้าคลุมศีรษะก็มีเพียงผ้าบาง ผืนเดียว มือซ้ายที่ถือดอกไม้ถูกบดบังและมือข้างขวาทำท่าทำสะเอวเช่นเดียวกับควีนดอกจิก นามที่ปรากฏบนไพ่ฝรั่งเศสคือราเชล นางผู้นี้เป็นที่เลื่องชื่อในเรื่องของความงามตามที่บันทึกไว้ในพระคัมภีร์

ราเชล (Rachel)

ราเชลเป็นสตรีซึ่งปรากฏชื่อในพันธสัญญาฉบับเก่าของชาวยิว มีชื่อเสียงเรื่อง

ความงาม ในพระคัมภีร์กล่าวไว้ว่า “นางสาวราเชลนั้นรูปร่างสะสวยและงามน่าดู” (ปฐมกาล ๒๙ : ๔) จากอบซึ่งต่อมาเปลี่ยนนามเป็นอิสราเอล ต้องยอมทนลำบากทำงานให้กับพ่อตา ๗ ปีตามสัญญาเพื่อให้ได้นางมาครอบครอง “เห็นเป็นเหมือนน้อยวันเพราะเขารักเธอ” (ปฐมกาล ๒๙ : ๔) เมื่อครบกำหนดตามสัญญา พ่อตากลบป้ายเบี่ยงมอบลูกสาวคนโตชื่อเลอาห์ “ตาเชื่อมซิม” ให้แทน ทำให้จากอบต้องรับใช้พ่อตาต่ออีก ๗ ปีเพื่อแลกกับราเชลเจ้าสาวที่ตนหมายปองอย่างแท้จริง ราเชลให้กำเนิดบุตรชายสองคน คนแรกคือโจเซฟ ซึ่งต่อมาภายหลังจะได้เป็นใหญ่เป็นโตในราชสำนักฟาโรห์ และชักพาชาวยิวไปอาศัยอยู่ยังดินแดนอียิปต์ และคนน้องคือเบนจามินซึ่งทำให้นางเสียชีวิตหลังคลอด ถึงแม้จากอบจะมีบุตรหลายคน แต่เขาโปรดปรานบุตรชายสองคนนี้ที่สุด เพราะเกิดจากหญิงอันเป็นที่รักยิ่ง

เรื่องราวเกี่ยวกับความงามและการสิ้นชีวิตอันน่าเศร้าสลดทำให้บางคนสันนิษฐานว่าน่าจะไม่ใช่ใครอื่นไกล แต่เป็นพระสนมคนโปรดของพระเจ้าชาร์ลส์ที่เจ็ด นามว่า Agnès Sorel ซึ่งเรียกกันว่า Madame de Beauté เนื่องจากรูปโฉมอันงดงามน่าหลงใหลของนางและพระเจ้าชาร์ลส์พระราชทานปราสาท Beauté-sur-Marne ให้เป็นที่พำนักตอนที่เข้าวังถวายตัว นางมีอายุราวยี่สิบกว่าปีในขณะที่พระเจ้าชาร์ลส์มีพระชนมายุมากกว่าเป็นเท่าตัว เป็นที่โปรดปรานใกล้ชิดสนิทสนมอย่างมาก ไม่ว่าจะเสด็จที่ใด นางมักปรากฏเคียงข้างพระราชสวามีแทบจะตลอดเวลาที่ไปได้ นอกจากนั้นแล้วนางยังมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกษัตริย์อย่างยิ่งไม่ว่าจะเป็นเรื่องไหน ๆ รวมถึงการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีส่วน

ผลักดันให้พระเจ้าชาร์ลส์ลุกขึ้นมาต่อกรกับชาวอังกฤษอีกครั้งหลังจากเลิกร้างไปเนิ่นนาน แต่เรื่องอื้อฉาวซึ่งโจษจันกันไปทั่วเห็นจะเป็นเรื่องการแต่งกาย อาการที่นางสวมใส่มักเปิดเผยอย่างมาก คอเสื้อคว้านลึกจนแทบจะมองเห็นไปถึงไหน ๆ ไม่เว้นแม้ยามไปประกอบศาสนกิจจนกระทั่งพระผู้ใหญ่นอนไม่ไหวต้องกราบทูลพระราชอาชญา อย่างไรก็ตาม นางได้ชื่อว่าเป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารีต่อผู้ยากไร้ และที่สำคัญมิได้หยิ่งโสและให้เกียรติพระราชินีด้วยดี ความประพฤติอันนอบน้อม ถ่อมตนนี้ทำให้นางใช้ชีวิตอยู่ในราชสำนักได้อย่างผาสุก แต่น่าเสียดายที่นางต้องเสียชีวิตในวัยสาว ขณะคลอดบุตรเมื่อเทียบการแต่งกายอันมิดชิดบนไฟและชื่อเสียงอันเลื่องลือ อาจกล่าวได้ว่าไม่น่าจะใช้คนเดียวกัน นางเคยเป็นแบบภาพวาดรูปพระแม่มาเรียสวมเสื้อคอคว้านลึกและเปิดทรงอกข้างหนึ่ง กำลังจะให้นมพระบุตร

 Q ดอกจิก

โดยปกติแล้วไพเราะซินทุกใบไม่ว่าจะเป็นสำหรับอังกฤษหรือฝรั่งเศส ที่มีจะต้องถือดอกไม้หนึ่งดอกเสมอ ยกเว้นเพียงควีนดอกจิกฝรั่งเศสซึ่งทำท่าทำสะเอวแทนการถือดอกไม้ แต่ที่ล่าคอสวม

สร้อยเช่นเดียวกับควีนหัวใจ ไพใบนี้มีชื่อกำกับว่า Argine ซึ่งสันนิษฐานกันว่าน่าจะเป็นการเรียงสลับอักษรจากคำว่า Regina คำในภาษาละติน หมายถึง “ราชินี” กล่าวกันว่าพระเจ้าชาร์ลส์ที่เจ็ดเลือกพระนางมารีแห่งองฌู ราชินีของพระองค์มาเป็นตัวแทน

ราชินีมารีแห่งองฌู (Marie d'Anjou)
ค.ศ. ๑๔๐๔-๑๔๖๓)

เล่ากันว่าราชินีพระองค์นี้มีพระสิริโฉมหาความงามมิได้เลยแม้แต่น้อย “ขนาดทำให้ชาวอังกฤษขนลุกขนชันได้” กระนั้นพระนางก็ปฏิบัติหน้าที่สำคัญสุดแห่งราชบัลลังก์อย่างมิได้ขาดตกบกพร่อง โดยให้กำเนิดพระโอรสพระธิดาเพื่อสืบทอดราชสมบัติรวม ๑๓ องค์ ทรงเลื่อมใสศรัทธาในศาสนาอย่างเคร่งครัด เนื่องจากพระนางไม่ต้องการให้พระนามปรากฏบนไฟ จึงเหลือไว้แต่เพียงตำแหน่งซึ่งก็ยังใช้การสลับอักษร

บ้างก็ว่า Argine คือพระธิดาของกษัตริย์ Argos แต่เมื่อลองค้นหา ปรากฏว่าในเทพนิยายไม่มีหญิงสาวคนใดมีชื่อนี้เลย พบเพียงนางอาร์เจีย (Argia หรือ Argie) ซึ่งเป็นพระธิดาของกษัตริย์อะดราสทัส (Adrastus) เจ้าผู้ครองนครอาร์กอส ต่อมาได้แต่งงานกับโพลินีส (Polynice) บุตรชายของอีดิปัส (Oedipus) นางผู้นี้แทบไม่เป็นที่รู้จักหรือมีบทบาทสำคัญอะไรในเทพนิยายเลย ดังนั้นข้อสมมุติฐานนี้จึงไม่น่าจะเป็นไปได้

รูปร่างหน้าตาราซินีบนไฟอังกฤษจัดว่ายังอยู่ในวัยสาว ทรวดทรงอ่อนแอและดูเหมือนไม่มีความแตกต่างกันมากนักจนแยกแยะไม่ออก ในขณะที่ไพเราะซินีบนสำหรับฝรั่งเศสแตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้งหมดเป็นสตรีในวัยผู้ใหญ่ดูสง่างามมีฐาน

สมฐานะกับตำแหน่งสำคัญ ไม่เป็นเด็กสาวจนเกินไปและไม่สูงอายุจนเข้าวัยชรา โดยเฉพาะทรวดทรงนั้นแสดงให้เห็นถึงความเป็นสตรีเจ้าเนื้อสมวัย หากพิจารณาจากชื่อที่กำกับ จะเห็นว่าไม่มีสตรีในประวัติศาสตร์ที่แท้จริงของชาติตะวันตกเลยสักคนเดียว ชื่อทั้งหมดมาจากตัวละครในงานวรรณกรรมที่คุ้นเคยในสมัยนั้นแทบทั้งสิ้น มีเทพีองค์สำคัญจากเทพนิยาย มีวีรสตรีชาวยิวจากพระคัมภีร์ได้รับคัดเลือกมาถึงสองคน และสุดท้ายเป็นเพียงตำแหน่ง ประหนึ่งว่าทั้งหมดเป็นตัวแทนคุณสมบัติของสตรีในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ความเข้มแข็ง (ฟิลลาส) ความกล้าหาญ (จูดิธ) ความงาม (ราเชล) และความเป็นราชินีคู่ครองกษัตริย์ (ราชินีมารีแห่งองฌู) อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสงสัยอย่างหนึ่งว่าหากสตรีเหล่านี้เป็นนางในราชสำนักตามที่สันนิษฐานกันนั้น เหตุใดจึงไม่ใช่ชื่อจริง แต่กลับไปยืมชื่อจากบุคคลหรือตัวละครจากที่ต่าง ๆ มาแทนตามคุณสมบัติที่ตรงกัน

แต่ดั้งเดิมไพ่หน้าี่ของอังกฤษมีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า Knave เพื่อย่ออักษรย่อที่ใช้ Kn คล้ายคลึงกับคิง K อย่างมาก ทำให้สับสนอยู่บ่อยครั้งระหว่างการเล่น จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๖๐๐ เป็นต้นมาไพ่ใบนี้จึงเปลี่ยนชื่อเรียกใหม่เป็น Jack คำนี้ยืมมาจากการเล่นไพ่ประเภทหนึ่ง (All Fours) ซึ่งไพ่ Knave ใบพิเศษมีชื่อเรียกนี้

แจ็คอังกฤษทุกใบมีอาวุธประจำกายซึ่งแตกต่างกันออกไป ในขณะที่ไพ่ V (Valet) ฝรั่งเศสกลับไม่ได้ถืออาวุธประจำกายใดเลย ยกเว้นเพียง V ดอกจิกเพียงใบเดียวเท่านั้น

สันนิษฐานว่าไม่น่าจะเป็นอาวุธ ร่องรอยการตัดลอกจากไฟฝรั่งเศสไปสู่อังกฤษได้หายสาบสูญในหลายจุด มีเพียงการหันหน้าตรงข้ามกันของแจ็คข้าวหลามตัดและแจ็คดอกจิกเท่านั้นที่คงทิ้งร่องรอยการประกบแม่พิมพ์ ในขณะที่การหันหน้าของแจ็คโพดำและแจ็คหัวใจไม่ได้บอกอะไรเลย แจ็คอังกฤษสวมหมวกสีแดงแตกต่างจากมงกุฎสีเหลืองของคิง หมวกของแจ็คโพดำเป็นลายเส้นเหมือนกับแจ็คดอกจิก ในขณะที่หมวกของแจ็คหัวใจเป็นลายเส้นสีขาวเหมือนกับแจ็คข้าวหลามตัด แจ็คฝรั่งเศสสวมหมวกทรงเดียวกันแต่คนละสี การจับคู่ไม่เหมือนกับอังกฤษ แจ็คโพดำสวมหมวกสีแดงเช่นเดียวกับแจ็คหัวใจ ส่วนหมวกของแจ็คข้าวหลามตัดและแจ็คดอกจิกเป็นสีน้ำเงิน เป็นการเรียงแบบสลับสี

นามตามที่ปรากฏบนไฟแจ็คเป็นบุคคลหรือตัวละครซึ่งมาจากหนังสือเกี่ยวกับวีรกรรมของอัศวิน บางชื่ออาจยังเป็นที่คุ้นเคยอยู่เสมอแม้ในปัจจุบัน อย่างเช่น เฮกเตอร์แห่งทรอยหรือแลนเชอลอต บางชื่ออาจแทบไม่เคยได้ยินมาก่อนเลย อย่างเช่น ออฌิเยร์หรือลาอัวร์ แต่ทั้งหมดเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในยุคกลางซึ่งยกย่องสรรเสริญผู้กล้า

❁ J โพดำ

แจ๊คโพตอังกฤษถืออาวุธชนิดหนึ่งที่มีมือข้างซ้ายซึ่งไม่อาจชี้ชัดได้ว่าเป็นอะไร แจ๊คใบนี้เหมือนกับแจ๊คหัวใจสองประการคือ มีหนวดและหนวดด้านข้างซึ่งทำให้เห็นดวงตาเพียงข้างเดียว แต่ก็หันหน้าคนละด้านกับไฟซึ่งเรียกว่า one-eyed-faces อีกสองใบ (แจ๊คหัวใจและคิงข้าวหลามตัด) แจ๊คใบสำหรับไฟฝรั่งเศสทุกใบสวมหมวกคล้ายคลึงกัน แต่มีเพียง V ไฟดำเท่านั้นที่สวมหมวกประดับขนนก บุคคลที่ได้รับคัดเลือกมาเป็นตัวแทนไฟแจ๊คโพตนี้อาจไม่เป็นที่รู้จักกันมากนัก เนื่องจากเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ที่มีชีวิตอยู่ในยุคกลางซึ่งมีตำนานชีวิตการผจญภัยน่าสนใจไม่น้อย

ขุนศึกออฌีแยร์

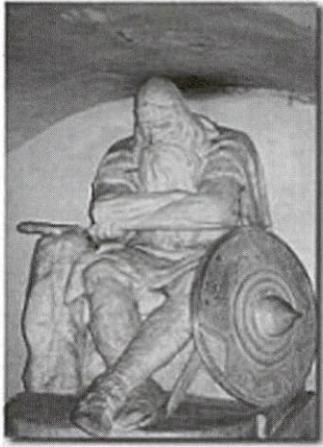
Hogier หรือ Ogier เป็นนามของตัวละครซึ่งปรากฏในงานวรรณกรรมยุคกลาง เรื่องราววีรกรรมการผจญภัยมีความสลับซับซ้อนและลึกลับอย่างมาก สันนิษฐานว่าเรื่องราวชีวิตของตัวละครนี้เกิดจากการผสมผสานของตัวละครในประวัติศาสตร์หลายคนเข้าด้วยกัน รวมถึงเรื่องราวปาฏิหาริย์ต่าง ๆ นาม Ogier ปรากฏครั้งแรกในวรรณคดีมหากาพย์ในยุคกลาง ซึ่งซับซ้อนสรรเสริญอัศวินเรื่อง La Chanson de Roland เขาเป็นหนึ่งในขุนศึกรับใช้พระเจ้าชาร์เลอมาญ (Charlemagne)

ตำนานสรรเสริญความกล้าหาญของเขาซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีประพันธ์ขึ้นในปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๒ โดย Raimbert de Paris เป็นมหากาพย์ยาวถึง ๑๓,๐๐๐ บท เรื่องเล่าแสดงถึงจิตวิญญาณแห่งอัศวิน Ogier เป็นโอรสของกษัตริย์เดนมาร์ก ซึ่งเป็นศัตรูกับพระเจ้าชาร์เลอมาญ ต้องถูกส่งไปเป็นตัวประกันและเกือบถูกประหารชีวิตเมื่อกษัตริย์ยกเลิกสนธิสัญญาสงบศึก ความบาดหมางร้าวลึก

ระหว่าง Ogier และพระเจ้าชาร์เลอมาญเกิดขึ้นหลังจาก Karlot โอรสของจักรพรรดิระงับอารมณ์โกรธเอาไว้ไม่อยู่ปลั่งมือสังหาร Baldwin บุตรของ Ogier ระหว่างการเล่นหมากรุกกระดานหนึ่ง เหตุการณ์ฆาตกรรมตอนนี้ทำให้วีรบุรุษต้องลี้ภัยไปพึ่งพากษัตริย์แห่งแคว้นลอมบาร์เดีย (อิตาลี) หลังจากที่อยู่ต่างจักรพรรดิซึ่งยกกองทัพติดตามไปได้หลายครั้งหลายครา เขาก็ต้องเปลี่ยงปล้ำปราชัยในที่สุด ถูกจับตัวได้ขณะนอนหลับและต้องถูกจองจำอยู่ในคุก จวบจนเวลาล่วงเลยไป ๗ ปี เขาได้รับการปล่อยตัวให้เป็นอิสระอีกครั้งเพื่อแลกกับการที่เขาต้องนำกองทัพต่อต้านชาวซาร์ราซีนและชาวแซกซอนที่กรีธาทัพบุกรุกเยอรมันและฝรั่งเศส แต่ก่อนอื่นเขาต้องการสะสางแค้นให้กับบุตรชาย ร้องขอให้พระเจ้าชาร์เลอมาญส่งมอบโอรสเพื่อแลกเปลี่ยนกับการช่วยทำศึกซึ่งเขาก็ได้ในสิ่งที่ขอ ขณะที่กำลังลงมือนั้น ปรากฏว่ามีเทวดาเข้ามาห้ามเสียก่อน

วีรกรรมสำคัญของเขาคือช่วยพระสันตะปาปาต่อต้านการรุกรานของกองทัพซาร์ราซีน ตอนแรกเขานำทัพได้ชัยชนะในหลายสมรภูมิตด้วยกัน แต่ต่อมาภายหลังต้องเสียท่าข้าศึกถูกจับตัวเป็นเชลยของเจ้าหญิงชาวซาร์ราซีนซึ่งเขาตกหลุมรักตั้งแต่แรกพบเจอ เขาต้องต่อกรกับเจ้าชายผู้นำเกรงขามซึ่งแอบอ้างสิทธิ์ในตัวเจ้าหญิง เขามีชัยชนะและมอบตัวเจ้าหญิงคืนแก่คู่มั่นที่แท้จริง ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์แล้วทั้งพระเจ้าชาร์เลอมาญและ Ogier ไม่เคยเข้าร่วมรบกับโรมเป็นการนำเรื่องราวการสู้รบที่เกิดขึ้นราวคริสต์ศตวรรษที่ ๙ และการสู้รบของ Ogier ที่เกิดขึ้นในภายหลังมาผสมรวมกัน อย่างไรก็ตาม ความน่าสนใจของเรื่องเล่าอยู่ที่จิตวิญญาณอันน่าสรรเสริญ

ของอัศวินในยุคกลาง พุทธิกรรมของ Ogier แสดงถึงความเป็นสุภาพบุรุษ ความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ และที่สำคัญคือ การให้เกียรติสตรี

เมื่อเรื่องราวและชื่อเสียงของ Ogier แพร่กระจายไปยังประเทศเดนมาร์ก ก็เกิดการดัดแปลงและเสริมแต่งเนื้อเรื่องเสียใหม่เกือบทั้งหมดจนกลายมาเป็นวีรบุรุษผู้กล้าแห่งตำนานพื้นบ้านโดยมีนามใหม่เหมาะกับรูปแบบท้องถิ่นคือ Holger Danske ความสัมพันธ์กับพระเจ้าชาร์เลอมาญตามประวัติดั้งเดิมเลือนหายไปจนหมดสิ้น ราวคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ Holger Danske ก็สวมบทบาทของวีรบุรุษต่อต้านอำนาจจักรวรรดิเยอรมันที่ยกกองทัพเข้ารุกรานแผ่นดินเดนมาร์ก จากจุดนี้เองตำนานเทพนิยายแห่งดินแดนสแกนดิเนเวียเข้ามาร่วมผสมผสานเพิ่มเข้าไปอีกชั้นหนึ่ง Holger Danske กลายเป็นยักษ์ผู้ทำหน้าที่พิทักษ์ปกป้องประเทศชาติ ยามปลอดภัยสงคราม เขาจะหลับไหลพักผ่อนอย่างสงบสุข แต่ยามใดที่บ้านเมืองตกอยู่ในภาวะคับขันก็จะลืมตาตื่นขึ้นเพื่อกำจัดไฟริให้สิ้นซาก ที่ห้องใต้ดินของปราสาทโครนบอร์ก (Kronborg) ในประเทศเดนมาร์ก ปรากฏรูปปั้นของเขากำลังนั่งหลับไหล (สร้างขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๐๓) ในระหว่างสงคราม

โลกครั้งที่สอง ตอนทหารนาซีบุกรุก องค์กรใต้ดินต่อต้านที่สำคัญที่สุดองค์กรหนึ่งของเดนมาร์กได้ตั้งชื่อว่า “กลุ่ม Holger Danske”

✿ J หัวใจ

แจ๊คหัวใจอังกฤษเป็นหนึ่งในไพ่สามใบที่เรียกว่าไพ่ตาเดียวหรือ one-eyed-faces และมีหมวดเช่นเดียวกับแจ๊คโพดำ มีขวามเป็นอาวุธประจำกาย แต่ไม่เห็นมือที่จับ ส่วนมือข้างขวาถือขนกซึ่งแจ๊คตัวอื่นไม่มี ในบรรดาไพ่รูปหน้าทั้งหมด ไพ่ฝรั่งเศสหันหน้าทิศทางเดียวกับไพ่อังกฤษ มือเท้าสะเอว สวมหมวกสีน้ำเงิน เช่นเดียวกับแจ๊คดอกจิก มีเพียงไพ่ใบนี้เท่านั้นที่พระเจ้าชาร์ลส์ที่เจ็ดเลือกจากบุคคลร่วมสมัยโดยตรง ไม่ได้นำชื่อมาจากอัศวินผู้กล้าใด ๆ เป็นทหารกล้าผู้สร้างความดีความชอบให้กับราชสำนักฝรั่งเศส มีประวัติความเป็นมาบันทึกไว้อย่างชัดเจน

วีรบุรุษลาฮิร์

La Hire เป็นชื่อซึ่งสันนิษฐานกันว่าชาวอังกฤษตั้งให้กับ Etienne de Vignolle ชายชาติทหารชาวฝรั่งเศส เกิดราวปี ค.ศ. ๑๓๙๐ และเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ค.ศ. ๑๔๔๓

เนื่องจากมีอุปนิสัยมุทะลุ ดุดัน และซีโมโทอย่างมาก เขาจึงได้รับสมญานามว่า La Hire ซึ่งคำว่า ire ในภาษาฝรั่งเศสเก่าหมายถึงโมโห เขาออกศึกร่วมรบเคียงบ่าเคียงไหล่กับวีรสตรีฉาน ดาร์ค (Jeanne d'Arc) ต่อด้านชาวอังกฤษซึ่งเข้ายึดครองแผ่นดินฝรั่งเศสระหว่างสงครามร้อยปี ได้รับชัยชนะในหลายสนามรบและเคยถูกจับตัวเป็นเชลย แต่สามารถหลบหนีออกมาได้ ภายหลังพลาดท่าได้รับบาดเจ็บสาหัสและเสียชีวิตลงที่เมืองมงตาบอง (Montaban) ในปี ค.ศ. ๑๔๔๓ พระเจ้าชาร์ลส์ที่เจ็ดคงจะเห็นความดีความชอบและคัดเลือกให้มาเป็นหน้าไฟใบนี้เพื่อเป็นการตอบแทน

❁ J ข้าวหลามตัด

แจ๊คข้าวลามตัดอังกฤษมีตาเป็นอาวุธถืออยู่ที่มือข้างซ้าย แต่ไม่ได้จับที่ด้ามและหันปลายดาบลงพื้น มิได้ทำท่าชูขึ้นพร้อมรบเช่นเดียวกับคิง ในสำรับฝรั่งเศส V ข้าวหลามตัดหันหน้าทิศทางตรงกันข้าม โดยหันให้เห็นเพียงด้านข้างเช่นเดียวกับ R ข้าวหลามตัด ส่วนมือขวาเท้าสะเอว ในบรรดาไฟแจ๊คทั้งสี่ใบมีเพียงเฮกเตอร์เท่านั้นที่มาจากกลุ่มเก้าผู้กล้า ในขณะที่ไฟคิงทั้งหมดมาจากกลุ่มดังกกล่าว จะเห็นว่าวีรบุรุษ

นอกรีตทั้งสาม (อะเล็กซานเดอร์ จูเลียส และเฮกเตอร์) ได้รับคัดเลือกให้มาเป็นหน้าไฟทั้งหมด มีเพียงเฮกเตอร์ที่เป็นหน้าไฟแจ๊คด้วยฐานะเป็นเพียงเจ้าชาย

เจ้าชายเฮกเตอร์ วีรบุรุษแห่งกรุงทรอย

เจ้าชายเฮกเตอร์เป็นโอรสกษัตริย์เพรียมแห่งกรุงทรอยและเป็นพี่ชายของเจ้าชายปารีสผู้ซึ่งไปช่วงชิงนางเฮเลนจนกลายเป็นชนวนสงครามครั้งใหญ่ เฮกเตอร์ออกบัญชาการรบปกป้องบ้านเมืองต่อต้านชาวกรีกที่ยกทัพมาปิดล้อมอย่างแข็งขัน แสดงความอาจหาญจนศัตรูเข็ดขยาดไปตาม ๆ กัน แต่แล้วชะตาชีวิตต้องพลิกผัน วันหนึ่งเจ้าชายแห่งกรุงทรอยได้สังหารสหายคู่ใจของอะคิลิส สร้างความเจ็บแค้นให้กับวีรบุรุษชาวกรีกอย่างมาก เขาได้ส่งสารทำควลงในสนามรบ เฮกเตอร์พ่ายแพ้และต้องจบชีวิตลงอย่างน่าอนาถใจ อะคิลิสไม่ยอมประกอบพิธีศพตามประเพณีที่ต้องปฏิบัติกับผู้วายชนม์อย่างสมเกียรติ กลับผูกวางไว้วิญญูณกับรถม้าและลากประจานไปรอบกำแพงกรุงทรอยให้สมแค้น ก่อนที่จะนำร่างไว้วิญญูณไปทิ้งไว้ในค่ายทหาร สร้างความสังเวชใจให้กับเหล่าเทพ เทพจูปีเตอร์ต้องมีเทวบัญชาให้อะคิลิสคืนศพให้กับกษัตริย์เพรียมผู้เป็นพระราชบิดา วัชรกรรมความกล้าที่ต่อสู้ปกป้องบ้านเมืองจนตัวตายเป็นสิ่งที่ยกย่องในยุคคลงถือปฏิบัติ

บนไฟฝรั่งเศสสมัยเก่าปรากฏชื่อ Hector de Troye ชัดเจน จึงไม่อาจตีความหมายเป็นอื่นได้ เฮกเตอร์เป็นตัวละครสำคัญอย่างยิ่งตัวหนึ่งในตำนานสงครามกรุงทรอยและยังเป็นหนึ่งในเก้าผู้กล้า ที่สำคัญยังเชื่อกันว่าราชวงศ์ฝรั่งเศสสืบเชื้อสายมาจากเจ้าชายพระองค์นี้

❁ J ดอกจิก

แจ๊คดอกจิกสวมหมวกติดขนนก และที่มีมือข้างซ้ายยังถืออาวุธชนิดหนึ่งซึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นศรธนู แต่มีมือที่ยื่นออกจ็บบจากกลางลำตัวนั้นมีลักษณะผิดรูปทรงทางสรีระอย่างมากเช่นเดียวกับควินหัวใจ

ไพ่ V ดอกจิกไม่ได้ทำท่าทำเสอเหมือนไพ่ใบอื่น ๆ สวมเสื้อผ้าซึ่งมองไม่เห็นขนมิงค์ลายดอกไลลา เพราะถือบางอย่างบังอยู่ สิ่งที่อยู่ในมือดูคล้ายกับเหรียญตราขนาดใหญ่ซึ่งไม่น่าจะเป็นโล่หรืออาวุธชนิดใด เพราะมีริบบิ้นผูกที่ด้านบนตรงกลางเป็นรูปพระอาทิตย์ซึ่งใช้เป็นเครื่องหมายของกษัตริย์ฝรั่งเศสหลายพระองค์ และอัศวินราชของครักรักรักษาพระองค์ก็ยังมีชื่อได้ว่า “อัศวินแห่งพระอาทิตย์ทองคำ” (Chevaliers du soleil d'or) แต่ที่น่าแปลกก็คือชื่อที่ปรากฏบนไพ่ฝรั่งเศสกลับเป็นอัศวินสัญชาติอังกฤษนามว่าแลนเชอลอต (Lancelot) นับว่าเขาเป็นคนอังกฤษคนเดียวที่ได้รับเลือก อาจเป็นเพราะว่าเขากล้าต่อกรกับพระเจ้าอาเธอร์กษัตริย์อังกฤษผู้มีชื่อเสียงอย่างมาก ซึ่งก็ไม่น่าแปลกใจว่าทำไมจึงไม่ได้รับเลือกให้เป็นหนึ่งในไพ่ อัศวินผู้นี้มีตำนานเล่าขานเรื่องผจญภัยที่สนุกสนานน่าติดตามอย่างมาก

แลนเชอลอต อัศวินโต๊ะกลม

แลนเชอลอตเป็นตัวละครในเรื่องอัศวินโต๊ะกลม ประพันธ์ขึ้นราวคริสต์ศตวรรษที่ ๑๓ ซึ่งเล่าขานเรื่องราวอันสนุกสนานของพระเจ้าอาเธอร์กษัตริย์อังกฤษในตำนานเร้นลับกับเหล่าอัศวิน แต่อัศวินผู้นี้เป็นที่รู้จักกันดีในงานเขียนของ Chrétien de Troyes ในเรื่อง *Le Chevalier de la charrette* (อัศวินแห่งเกวียน) เนื้อเรื่องมีอยู่ว่าเมื่อแลนเชอลอตเกิดมาได้ไม่กี่เดือน นางไม้นามว่าวิเวียนซึ่งอาศัยอยู่ในทะเลสาบลักพาตัวไปจากผู้เป็นมารดา นางเลี้ยงดูทารกน้อยประดุจลูกชายและสั่งสอนศิลปะแขนงต่าง ๆ ให้ ณ วังใต้บาดาล ซึ่งเป็นที่มาของสมญานามแลนเชอลอตแห่งทะเลสาบ เมื่อเข้าสู่วัยหนุ่ม วิเวียนพาไปถวายตัวกับกษัตริย์อาเธอร์ และเขาก็ได้พบกับนางในฝันซึ่งหาใช่ใครอื่นไม่ หากเป็นพระราชินี ภารกิจสำคัญที่ได้รับมอบหมายคือการออกตามหาจอกศักดิ์สิทธิ์ซึ่งรองรับโลหิตของพระเยซูตอนถูกตรึงไม้กางเขน แต่ความรักซ่อนเร้นผิดศีลธรรมทำให้เขาไม่สามารถเข้าถึงได้ ทั้ง ๆ ที่เข้าใกล้เป้าหมายแค่เอื้อมถึงสองครั้งสองครา เหตุการณ์น่าละอายที่สุดอันเป็นที่มาของตำนานอัศวินแห่งเกวียนเกิดขึ้นเพราะความรักที่มีต่อพระราชินีอย่างสุดซึ้ง พระนางถูกลักพาตัวไป แลนเชอลอตออกติดตามและต่อสู้กับศัตรูจนพลาดท่าเสียที่ได้รับบาดเจ็บสาหัส เผอิญคนแคระขับเกวียนผ่านมา อัศวินร้องขอความช่วยเหลือ เขาต้องขึ้นไปนั่งบนเกวียนซึ่งมีเฉพาะพวกหัวขโมยและคนไร้เกียรติเท่านั้นที่ยอมลดตัวกระทำเยี่ยงนั้นยิ่งเป็นอัศวินด้วยแล้วถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดมหันต์ หากความรักความเป็นห่วงต่อหญิงอันเป็นที่รักยิ่งผลักดันให้เขาจำใจยอมทิ้งศักดิ์ศรีนับเป็นการเสียสละอันใหญ่หลวง เขาต้องลงเลและ

ซึ่งใจระหว่างสองสิ่ง ยากตัดสินใจ ในที่สุดความรัก มีอำนาจเหนือสิ่งอื่นใด เขาช่วยเหลือราชินีได้สำเร็จ หลังจากต้องผ่านด่านการผจญภัยอีกมากมายซึ่งเป็นเครื่องพิสูจน์ความเป็นอัศวิน ต่อมากษัตริย์อาเธอร์ล่วงรู้ความสัมพันธ์แอบซ่อนของทั้งคู่ แลนเซอลอตหลบหนีไปได้ ในขณะที่ราชินีต้องถูกลงโทษประหารให้ถูกจับเผาทั้งเป็น ระหว่างที่ก้าวขึ้นสู่แท่นประหาร อัศวินหนุ่มก็ปรากฏกายขึ้นพร้อมกลุ่มสหายอัศวิน ช่วยเหลือพระราชินีไว้ได้ทันเวลา เกิดการปะทะกันระหว่างอัศวินฝ่ายกษัตริย์และฝ่ายแลนเซอลอต อัศวินหนุ่มมีชัยเหนือสหายเก่า เรื่องราวจบลงตรงที่แลนเซอลอตขอหย่าศึกและลากลับไปใช้ชีวิตสันโดษยังดินแดนบ้านเกิด นับได้ว่าเขาเป็นตัวแทนจิตวิญญาณแห่งอัศวินยุคโบราณในการปกป้องหญิงอันเป็นที่รัก แม้ต้องยอมเสียสละสิ่งที่สำคัญยิ่ง

ไฟแจ๊คเป็นสัญลักษณ์ของชายหนุ่มวัยฉกรรจ์ไร้หนวดเคราเพื่อให้ดูแตกต่างจากไฟกษัตริย์ไร้หนวดเคราซึ่งแสดงถึงวัยวุฒิ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้มาเป็นตัวแทนไฟแจ๊คแล้วแต่เป็นนักรบหรืออัศวินผู้กล้าทั้งสิ้น ไม่มีวีรบุรุษจากพระคัมภีร์มาเลยสักคนเดียว แจ๊คอังกฤษถืออาวุธทุกใบ แต่ที่น่าแปลกคือใช้มือซ้ายถือ ในขณะที่ไฟฝรั่งเศสกลับไม่ได้ถืออาวุธประจำกายให้สมศักดิ์ศรีของความเป็นอัศวินนักรบเลย นอกจากนั้นแล้วยังแต่งกายเหมือนทหารรับใช้ธรรมดา อาจเป็นเพราะนำชื่อมาใส่ภายหลัง จึงไม่ค่อยตรงตามคุณสมบัตินัก

ท้ายสุดเราอาจกล่าวได้ว่าไฟถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมล้ำค่า หลายประเทศเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับแผ่นกระดาษใบเล็ก ๆ นี้อย่างมากถึงกับจัดสร้างสถานที่จัดแสดงเฉพาะ อย่างเช่น

ในประเทศฝรั่งเศส พิพิธภัณฑ์ไฟหรือ Musée français de la carte à jouer ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๑ ที่ชานกรุงปารีส (Issy-les-Moulineaux) ไฟบันทึกเรื่องราวของบุคคลในประวัติศาสตร์ไว้หลายคน เป็นที่น่าเสียดายว่าสิ่งเหล่านี้กำลังเลือนหายไปจากความทรงจำ สำหรับไฟอังกฤษลบความทรงจำเกี่ยวกับบุคคลเหล่านี้ไปนานแล้ว และสำหรับไฟฝรั่งเศสในปัจจุบันกำลังเป็นเช่นเดียวกัน เนื่องจากไม่ได้พิมพ์ชื่อเสียงเรียงนามของพวกเขาอีกต่อไปแล้ว ปล่อยให้กลายเป็นบุคคลนิรนามซึ่งชนรุ่นหลังก็คงจะไม่ว่าพวกเขาเหล่านั้นเป็นใครและมีที่มาที่ไปอย่างไร

Un as ou l'as des as - l'as étant la plus forte carte du jeu, le mot par extension désigne un *champion*, voire un *pilote de chasse d'exception* (pendant la Première Guerre Mondiale).

Etre plein aux as (*être riche*)

Fichu comme l'as de pique vient d'un calembour sur être fichu comme l'ast de pique (le manche de pique) et signifie *être mal habillé* ou *mal bâti*.

Brouiller les cartes - battre le jeu, le mélanger, ce qui donne au figuré "*rendre une situation confuse*"

Le dessous des cartes - le connaître, c'est savoir quelles est la valeur cartes retournées, et donc d'*avoir l'explication d'une situation ou d'un évènement*.

Jouer cartes sur table, c'est jouer à jeu ouvert, et donc *ne rien dissimuler*.

Jouer sa dernière carte. La dernière carte, c'est *le dernier espoir de renverser le cours des événements.*

Jouer la carte de ... c'est s'engager dans quelque chose d'un certain point de vue (exemple : jouer la carte de la franchise).

Etre sous la coupe de quelqu'un, c'est jouer juste après le joueur qui posé un atout - la carte que l'on pose (si ce n'est pas un atout) n'a aucun effet sur la suite de la levée. D'où, au sens figuré, *être sous la dépendance de quelqu'un.*

Bibliographie

- BOULOGNE Jean-Claude. (1994). **Les sept merveilles**, Le Souffle des mots, Larousse, Paris.
- Capoa Chiara de. (2003). **L'Ancien Testament**, repères iconographiques, guide des arts, Hazan, Paris.
- CHEVALIER Jean, GHEERBRANT Alain. (1982). **Dictionnaire des symboles**, Paris.
- HAGEN Rose-Marie et Rainer. (2003). **Les dessous des chefs-d'œuvre**, Tome 2, Taschen, Cologne.
- HAMILTON Edith. (1978). **La mythologie**, Marabout université, Verviers.
- LEBER C., MDCCCXXXVIII, **Collection des meilleures dissertations, notices et traités particuliers relatifs à l'histoire de France**, Tome 10, Paris.
- Le Petit Robert des noms propres.** (2001). nouvelle édition refondue et augmentée, Paris.
- MERLIN Romain. (1869). **Origine des cartes à jouer, ouvrage accompagné d'un album**, Paris.
- Paola Rapelli, **Symboles du pouvoir.** (2005). repères iconographiques, guide des arts, Hazan, Paris.
- Quid.** (1986). Editions Robert Laffont, Paris.
- TOGEBY Knud. (1962). « Ogier le Danois », **Revue Romane**, Bind 1, Copenhague.